ORTODOKSİA

AHLAKÎ VE DİNÎ RESALE

MÜDİR MES'UL: MELETİOS LUKAKİS

MAHAL İDARE: FENER RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

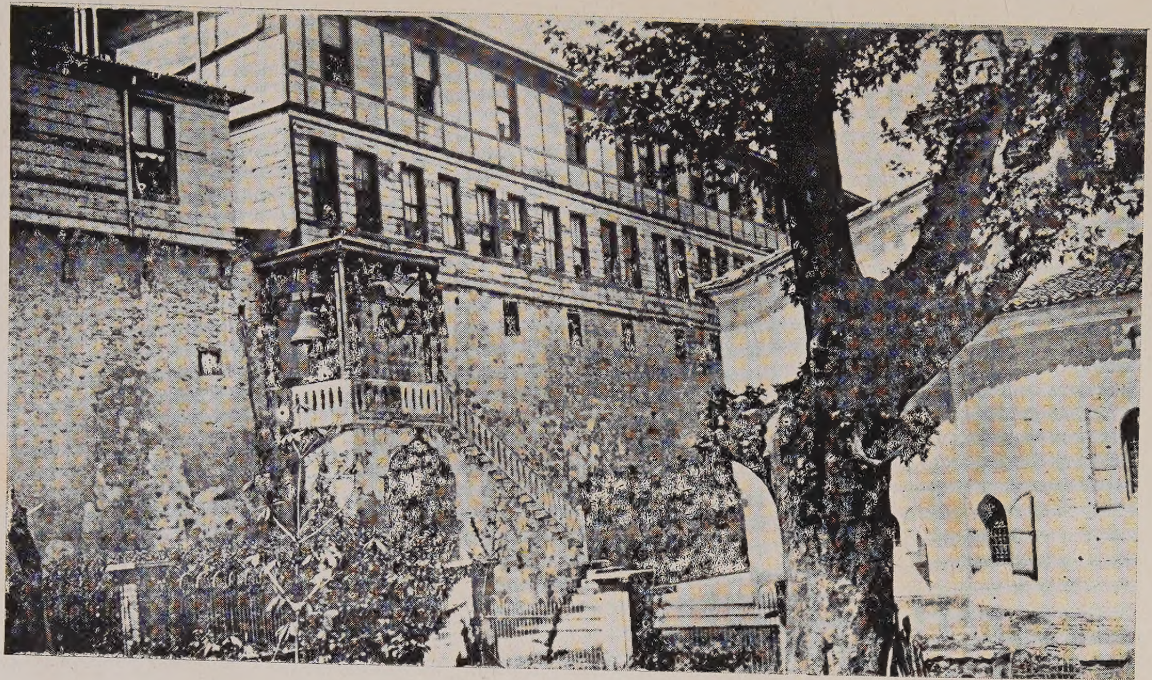
ΕΤΟΣ ΣΤ'　　ΙΟΥΝΙΟΣ 1931　　ΤΕΥΧΟΣ 66

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1931

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

ΤΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

ΓΙΟΥΓΟΣΛΑΥΪΑ

ΚΑΙ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΤΟ ΠΑΡΑΣΗΜΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΑΒΒΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΑ

Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Βασιλεὺς τῆς Γιουγοσλαυΐας Ἀλέξανδρος, προτάσει τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Βελιγραδίου κ. Βαρνάβα, ἀπένειμε τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Κυρίῳ Φωτίῳ τὸ Παράσημον τῆς Μεγάλης Ταινίας τοῦ Ἁγίου Σάββα εἰς ἔνδειξιν τῶν μεγάλων αἰσθημάτων σεβασμοῦ καὶ εὐλαβείας τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ σεπτὸν Πρόσωπον τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Ἀφιχθεὶς ἐξ Ἀγκύρας ὁ Ἐξοχώτατος Πρεσβευτὴς τῆς Γιουγοσλαυΐας κ. Lioubomir Nechitch ἐν συνοδείᾳ τῶν κ. κ. Zoran Tomitch καὶ Vladimir Stcherbina, ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τῆς Γιουγοσλαυϊκῆς Πρεσβείας, προσῆλθε τὴν Κυριακήν, 31 Μαΐου, εἰς τὸν πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναόν, ἐν ᾧ παρηκολούθησε τὴν θείαν Λειτουργίαν. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν συνώδευσε τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα εἰς τὴν Μεγάλην Αἴθουσαν τῶν Πατριαρχῶν, ἔνθα παρουσίᾳ τῶν Μελῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἀπευθύνας θερμὴν προσφώνησιν ἐπέδωκε τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι τὰ ἔνσημα τοῦ Παρασήμου. Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης ἀντεφώνησε μετὰ πολλῆς ἐγκαρδιότητος.

Τὴν ὡς ἄνω πρόφρονα ἐκδήλωσιν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότη-

τος τοῦ Βασιλέως τῆς Γιουγοσλαυΐας καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης ἀνεκοινώσατο τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἐν τῇ Συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 4ης παρόντος μηνὸς Ἰουνίου. Ἐκ μέρους τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου συνεχάρη τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι ὁ Α΄ τῇ τάξει Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυζίκου κ. Καλλίνικος.

Παραθέτομεν ἐνταῦθα τὴν Προσφώνησιν τοῦ Ἐξοχωτάτου Πρεσβευτοῦ καὶ τὴν Ἀντιφώνησιν τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος.

Η ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΕΥΤΟΥ

Παναγιώτατε,

Διαταγῇ τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως ἔχω τὴν τιμὴν ἵνα ἐγχειρίσω τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι τὰ ἔνσημα τῆς Μεγάλης Ταινίας τοῦ Παρασήμου τοῦ Ἁγίου Σάββα, Μεγάλου Σέρβου Ἐκπολιτιστοῦ, ὅστις ἐχειροτονήθη ὡς Πρῶτος αὐτοκέφαλος Σέρβος Ἐπίσκοπος ὑφ' ἑνὸς τῶν ἐνδόξων Προκατόχων τῆς Ὑμετέρας Θ. Παναγιότητος ἐν Νικαίᾳ, ὅπερ ἡ Α. Μεγαλειότης Ἀλέξανδρος ὁ Α΄ Βασιλεὺς τῆς Γιουγοσλαυΐας, ὁ Σεπτός μου Κύριος, ἠγαθύνθη νὰ ἀπονείμῃ τῇ Ὑμετέρᾳ Θ. Παναγιότητι, προτάσει τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Πεκίου καὶ Σέρβου Πατριάρχου Βαρνάβα, εἰς ἔνδειξιν τοῦ μεγάλου σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀκλονήτου πίστεως, ἣν τρέφουσι πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς Ὑμετέρας Θ. Παναγιότητος καὶ τῆς Μητρὸς Ὀρθοδόξου Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας ἡ Α. Μεγαλειότης ὁ Βασιλεὺς τῆς Γιουγοσλαυΐας καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Σερβικὴ Ἐκκλησία.

Ἐπιδίδων τὰ ὑψηλὰ ταῦτα ἔνσημα ἔχω τὴν τιμὴν ἵνα ὑποβάλω τῇ Ὑμετέρᾳ Θ. Παναγιότητι τὰ βαθύτατά μου σέβη.

Η ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ ΤΗΣ Α. ΘΕΙΟΤΑΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ

Κύριε Πρεσβευτά,

Εἴμεθα βαθύτατα συγκεκινημένοι ἐκ τῶν αἰσθημάτων τῆς εὐλαβείας καὶ τῆς ἀγάπης τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ εὐσεβεστάτου Βασιλέως τῆς Γιουγοσλαυΐας Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Βαρνάβα πρὸς τὴν Ἁγίαν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν.

Τὰ ἔνσημα τῆς Μεγάλης Ταινίας τοῦ Παρασήμου τοῦ Ἁγίου Σάββα, τοῦ μεγάλου τούτου Ἀναμορφωτοῦ τοῦ Σερβικοῦ Ἔθνους καὶ ἐνδόξου Ἀρχηγοῦ ποτε τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα ἐπιδίδει ἡμῖν κατὰ τὴν ὥραν ταύτην ἡ Ὑμετέρα διακεκριμένη καὶ πεφιλημένη ἡμῖν Ἐξοχότης, εἶναι ὄντως δι' ἡμᾶς τεκμήρια πολύτιμα τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης ταύτης τοῦ ἐνδόξου Βασιλέως Ὑμῶν, τῆς πεφιλημένης ἀδελφῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας καὶ καθόλου τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ἀγαπητοῦ Σερβικοῦ Ἔθνους πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Διαβεβαιούμενοι ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ περὶ τῶν ὁμοίων βαθέων αἰσθημάτων στοργῆς καὶ τιμῆς, ἅπερ ἡ καθ' ἡμᾶς Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τρέφει ἀείποτε πρὸς τὸ Ὀρθόδοξον Σερβικὸν Ἔθνος καὶ πρὸς τὴν Ἁγίαν ἀδελφὴν Σερβικὴν Ἐκκλησίαν, παρακαλοῦμεν Ὑμᾶς, Κύριε Πρέσβυ, ὅπως διαβιβάσητε τῇ Αὐτοῦ Εὐσεβεστάτῃ Μεγαλειότητι καὶ τῇ Ἐντίμῳ Γιουγοσλαυϊκῇ Κυβερνήσει τὰς θερμὰς εὐχαριστίας ἡμῶν διὰ τὰς πολυτίμους ταύτας πρὸς ἡμᾶς ἐκδηλώσεις, καθὼς καὶ τὰς διαπύρους εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ ἡμῶν ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς δόξης τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, ὑπὲρ τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου καὶ ὑπὲρ παντὸς τοῦ Γιουγοσλαυϊκοῦ Κράτους.

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ δὲ Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην κ. Βαρνάβαν, τὸν λίαν ἡμῖν περισπούδαστον καὶ πεφιλημέ-

νον ἀδελφόν, ὅστις καὶ διὰ τῆς προτάσεως αὐτοῦ ταύτης ἔδειξε τὴν μεγάλην ἣν ἔχει πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἡμέτερον πρόσωπον ἀδελφικὴν ἀγάπην, ἐπιφυλασσόμενοι ἵνα ἐκφράσωμεν ἰδιαιτέρως τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν, παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν ἐρίτιμον Ἐξοχότητα ἵνα δέξηται καὶ τὰς πρὸς Αὐτὴν ὀφειλομένας εὐχαριστίας τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας καὶ ἡμῶν, μετὰ τῶν εὐχῶν ἡμῶν καὶ τῆς ἐκφράσεως τῆς ἐκτιμήσεως ἣν ἔχομεν πρὸς τὸ πρόσωπον Αὐτῆς, διὰ τὸν ἐγκάρδιον ζῆλον καὶ τὴν δραστηριότητα, μεθ' ὧν πάντοτε ὑπηρετεῖ τὸ ἔργον τῆς ἐνισχύσεως τῶν παναρχαίων δεσμῶν τῆς ἀγάπης, οἵτινες ἑνοῦσι τὸ εὐσεβὲς Σερβικὸν Ἔθνος πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Οὐκ ἔλεγόν σοι συνεχῶς ὅτι δραπέτης ὁ πλοῦτός ἐστι καὶ οἰκέτης, σὺ δὲ οὐκ ἐβούλου πείθεσθαι; Ἰδοὺ ἐκ τῶν πραγμάτων ἔδειξεν ἡ πεῖρα ὅτι οὐ δραπέτης μόνον, οὐδὲ ἀγνώμων, ἀλλὰ καὶ ἀνδροφόνος· οὗτος γάρ σε τρέμειν νῦν καὶ δεδοικέναι παρεσκεύασεν. Οὐκ ἔλεγόν σοι ἡνίκα συνεχῶς ἐπετίμας μοι λέγοντι τἀληθῆ, ὅτι ἐγὼ σὲ φιλῶ μᾶλλον τῶν κολακευόντων; ἐγὼ ὁ ἐλέγχων πλέον κήδομαι τῶν χαριζομένων; οὐ προσετίθην τοῖς ῥήμασι τούτοις ὅτι ἀξιοπιστότερα τραύματα φίλων ὑπὲρ ἑκούσια φιλήματα ἐχθρῶν; Εἰ τῶν ἐμῶν ἠνέσχου τραυμάτων, οὐκ ἄν σοι τὰ φιλήματα ἐκείνων τὸν θάνατον τοῦτον ἔτεκεν.

*
* *

Μὴ συγκαταβήσεται ὑμῖν ἐν τῷ Ἅδῃ γλυκύτης καρποῦ ἀμπέλου, ἢ ἡδύτης σύκων, ἢ λιπότης ἐλαίου ἢ χρημάτων περιουσία καὶ δόξα ἀρχῆς; οὐχὶ πρὸς φθορὰν καταλήγει πᾶσα ἀνθρώπου σπουδή;

ΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΙ ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗΣ

ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗΝ ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

Ἐν τῷ συνελθόντι πέρυσι Συνεδρίῳ τοῦ Λάμπεθ ἀπεφασίσθη ὅπως σχηματισθῇ κοινὴ ἐξ Ἀντιπροσώπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Ἐπιτροπὴ πρὸς ἀπὸ κοινοῦ μελέτην τοῦ ἔργου τῆς προσεγγίσεως καὶ ἑνώσεως. Τὸ Συνέδριον παρεκάλεσε τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας κ. Κόσμο Λὰγκ νὰ διορίσῃ Ἀντιπροσώπους τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας καὶ νὰ παρακαλέσῃ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὅπως προέλθῃ εἰς διορισμὸν Ἀντιπροσώπων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς καταρτισμὸν Ἐπιτροπῆς, ἥτις ἐν ἀμοιβαίᾳ συνεννοήσει καὶ συνεργασίᾳ θὰ ἠδύνατο νὰ παρασκευάσῃ συνηνωμένην Ἔκθεσιν ἐπὶ τῶν θεολογικῶν σημείων, εἰς ὅσα ὑπάρχει διαφορὰ καὶ συμφωνία μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Ἀγγλικανικῆς.

Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας προέβη εἰς τὸν διορισμὸν Ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἐπισκόπων Γκλαούτσεστερ κ. Ἀρθούρου Χέδλαμ, Προέδρου, Λόρδου Ἀρχιεπισκόπου Δουβλίνου, Λόρδου Ἐπισκόπου Γιβραλτάρ, τῶν Ἐλλογιμωτάτων Καθηγητῶν τοῦ Ὀξφορδιανοῦ Πανεπιστημίου κ. Γκοὺτζ καὶ κ. Γκρέντσε καὶ τῶν Αἰδεσιμολογιωτάτων Κάνων Δούγκλας καὶ Φιλίππου Οὔσχερ, Γραμματέως.

Τὴν ὡς ἄνω ἀπόφασιν τοῦ Λαμπεθιανοῦ Συνεδρίου καὶ τὸν καταρτισμὸν τῆς ὡς ἄνω Ἐπιτροπῆς ἡ Α. Σεβασμιότης ἀνακοινοῦται τῇ Α. Θ. Παναγιότητι δι' Ἐπιστολῆς ἀπὸ 4ης Δεκεμβρίου 1930, καταχωρουμένης κατωτέρω.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, λαβὸν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀνακοίνωσιν, διώρισεν Ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Θυατείρων κ. Γερμανόν, καὶ δι' Ἐγκυκλίου Γράμματος παρεκάλεσε πάσας τὰς Αὐτοκεφάλους Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας ἵνα ἑκάστη αὐτῶν διορίσῃ τὸν Ἀντιπρόσωπον αὐτῆς καὶ γνωρίσῃ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὸ ὄνομα αὐτοῦ πρὸς ἀναγγελίαν τῷ Σεβασμιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Καντουαρίας τοῦ ὅλου συγκροτήματος τῶν Ὀρθοδόξων Ἀντιπροσώπων. Τὸ Ἐγκύ-

κλιον τοῦτο Γράμμα, ὡς καὶ αἱ ἀπαντητικαὶ Ἐπιστολαὶ τῶν Ἐκκλησιῶν, καταχωροῦνται ὡσαύτως ἐνταῦθα.

Ἡ Ἀντιπροσωπεία τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀπηρτίσθη ἐκ τῶν Σεβασμιωτάτων: Μητροπολίτου Θυατείρων κ. Γερμανοῦ, Προέδρου, (Οἰκουμενικοῦ Θρόνου), Μητροπολίτου Ἑρμουπόλεως κ. Νικολάου (Θρόνου Ἀλεξανδρείας), Ἀρχιεπισκόπου Ἰορδάνου κ. Τιμοθέου (Θρόνου Ἱεροσολύμων), Ἐπισκόπου Νόβισαδ κ. Εἰρηναίου (Σερβικῆς Ἐκκλησίας), Μητροπολίτου καὶ Ἀρχιεπισκόπου Βουκοβίνης κ. Νεκταρίου (Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας), Μητροπολίτου Πάφου κ. Λεοντίου (Ἐκκλησίας Κύπρου), Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Πολυκάρπου (Ἐκκλησίας Ἑλλάδος), καὶ τοῦ Θεολόγου Καθηγητοῦ κ. Ἀρσένιεφ (τῆς ἐν Πολωνίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας). Καθυστερεῖ εἰσέτι ὁ διορισμὸς Ἀντιπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, ἧς μόλις πρὸ μικροῦ ἀνεγνωρίσθη Πατριάρχης ὁ ἀπὸ Τριπόλεως Ἀλέξανδρος.

Τόπος διὰ τὴν σύγκλησιν τῆς κοινῆς Ἐπιτροπῆς ὡρίσθη ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὸ Λονδῖνον.

Ἐν Λάμπεθ, 4 Δεκεμβρίου 1930.

Σεβάσμιε καὶ πιστὲ ἀδελφέ,

Μετὰ μεγάλης ἱκανοποιήσεως ἔλαβον τὴν φιλόφρονα ἀπάντησιν τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος εἰς τὴν ἀπὸ 14ης Αὐγούστου ἐπιστολήν μου. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς μου ταύτης ἀναφέρω τὴν ἐνδιαφέρουσαν ἀπόφασιν 33 [β] τῆς Λαμπεθιανῆς Συνδιασκέψεως τοῦ 1930, ἔχουσαν ἐπὶ λέξει ὧδε:

«Ἡ Συνδιάσκεψις παρακαλεῖ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας νὰ διορίσῃ Ἀντιπροσώπους τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας καὶ νὰ προσκαλέσῃ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἰς διορισμὸν Ἀντιπροσώπων τῶν Πατριαρχείων καὶ τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς πρὸς σχηματισμὸν Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Διδασκαλίας, ἥτις ἐν ἀμοιβαίᾳ συνεννοήσει καὶ συνεργασίᾳ θὰ ἠδύνατο νὰ παρασκευάσῃ συνηνωμένην Ἔκθεσιν ἐπὶ τῶν θεολογικῶν σημείων, περὶ τὰ ὁποῖα ὑπάρχει διαφορὰ καὶ συμφωνία μεταξὺ τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν».

Ἡ Ὑμετέρα ἐπιστολὴ μὲ ἐνθαρρύνει νὰ πιστεύσω ὅτι μετὰ χαρᾶς θέλετε ὑποδεχθῆ τὴν πληροφορίαν ὅτι συνῳδὰ τῇ Ἀποφάσει ταύτῃ προέβην ἀμέσως εἰς διορισμὸν μικρᾶς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Διδασκαλίας, ἥτις, κατὰ τὸν πόθον τῶν συνελθόντων ἐν Λάμπεθ Ἐπισκόπων, ἐναγωνίως ἀναμένει νὰ ἐπικοινωνήσῃ πρὸς παρομοίαν Ἐπιτροπήν, ὑπὸ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ὀνομαζομένην καὶ ἐκπροσωποῦσαν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὰ ἄλλα μεγάλα Πατριαρχεῖα, καὶ ἐν γένει τὰς Αὐ-

τοκεφάλους Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, Πρόεδρος τῆς διὰ τὴν Ἀγγλικανικὴν Ὁμολογίαν ὀνομασθείσης Ἐπιτροπῆς εἶναι ὁ ἀληθὴς καὶ πιστὸς φίλος Ἐπίσκοπος Γκλαούτσεστερ, ὁ Σεβασμιώτατος κ. Ἀρθοῦρος Χέδλαμ.

Τὰ δὲ λοιπὰ μέλη τῆς ἄρτι ὀνομασθείσης Ἐπιτροπῆς εἶναι:

Ὁ Σεβασμιώτατος Λόρδος Ἀρχιεπίσκοπος Δουβλίνου.

Ὁ Σεβασμιώτατος Λόρδος Ἐπίσκοπος Γιβραλτάρης.

Ὁ Ἐλλογιμώτατος Καθηγητὴς Γκούτζ, δ. Θ. βασιλικὸς Καθηγητὴς καὶ ὁ Ἐλλογιμώτατος Καθηγητὴς Γκρένστερ, ἀμφότεροι τοῦ Ὀξφορδιανοῦ Πανεπιστημίου.

Ὁ σεβαστὸς Κάνων Δούγκλας [λίαν γνωστὸς τῇ Ὑμετ. Παναγιότητι] καὶ ὁ σεβαστὸς Φίλιππος Οὔσγερ [λίαν γνωστὸς ἱερεὺς ἐν Ἀθήναις], ὅστις καὶ θὰ ὑπηρετήσῃ ὡς γραμματεύς.

Ἴσως θὰ ἔπρεπε νὰ εὐρύνω τὴν σύνθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης, ἀλλ' αἰσθάνομαι ὅτι δὲν μοὶ ἐπιτρέπεται νὰ χωρήσω περαιτέρω, πρὶν ἀνακοινώσω πρὸς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα τὰ παρ' ἡμῖν γενόμενα καὶ καλέσω Αὐτήν, καθὼς ἄλλως τε καὶ πράττω τοῦτο, νὰ ὀνομάσῃ τὸ ταχύτερον ὁμοίαν Ἐπιτροπὴν ἐξ Ἐπισκόπων καὶ θεολόγων διὰ τὴν προσωπικὴν διαπραγμάτευσιν μετὰ τῆς ἡμετέρας Ἀγγλικανικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐλπίζω ὅτι θὰ συμφωνήσητε μετ' ἐμοῦ, ὅτι μέγα μέρος τοῦ ἔργου τῶν δύο Ἐπιτροπῶν θὰ προσλάβῃ τὴν μορφὴν ἀνταλλαγῆς ἐγγράφων καὶ κριτικῆς ἐγγράφων διὰ τῆς ταχυδρομικῆς ὁδοῦ. Ἀλλὰ προφανῶς ὀφείλομεν νὰ παρασκευάσωμεν τὸ ταχύτερον μίαν πρωταρχικὴν συνάντησιν τῶν Ἐπιτροπῶν ἢ τοὐλάχιστον Ἀντιπροσωπειῶν αὐτῶν.

Ἀνυπομόνως δὲ ἀναμένω τὴν ἀπάντησιν τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, ἄν, ὡς πιστεύω, θὰ ἀγαθυνθῆτε νὰ ὀνομάσητε τοιαύτην Ἐπιτροπήν, οἵαν καὶ ἐγὼ ὠνόμασα, καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ἀγαθῆς διαθέσεως καὶ προσοχῆς καὶ ἐλπίδος. Δύναται ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης, ἐὰν εὑρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην, νὰ καταρτίσῃ εὐρύτερον σῶμα θεολόγων, οὕτως ὥστε καὶ κατὰ λόγον νὰ ἐξυπηρετηθῇ ἡ εὐρεῖα ἐκπροσώπησις πασῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Τοῦτο θὰ ἀποφασίσῃ ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης, ἥτις καὶ θὰ ὁρίσῃ ὡσαύτως τὸν Πρόεδρον καὶ Ἡγέτην τῆς Ὑμετέρας Ἐπιτροπῆς. Εὐνόητον ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Γκλάουστεστερ, θὰ εἶναι ἀνυπόμονος νὰ γνωρίσῃ τὸ ταχύτερον μετὰ τίνος δύναται νὰ ἀλληλογραφήσῃ περὶ ὅλων τῶν θεμάτων.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
πιστὸς ἀδελφὸς ἐν Χριστῷ
Ὁ Καντουαρίας **Κόσμο.**

Πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα
τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. κ. Φώτιον.

ΠΑΣΑΙΣ ΤΑΙΣ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΙΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙΣ

Μακαριώτατε.........ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε..... τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Δι' ἐπιστολῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας, ἄρτι ληφθείσης, ἀνεκοινώθη ἡμῖν ὅτι ἡ Α. Σεβασμιότης, προβᾶσα ἤδη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ τελευταίου μεγάλου Συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ ἐντολῆς ἐν σχέσει πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῆς κοινῆς ἐξ Ἀντιπροσώπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Ἐπιτροπῆς, πρὸς τὴν μελέτην ἀπὸ κοινοῦ τοῦ ἔργου τῆς προσεγγίσεως καὶ τῆς ἑνώσεως τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, διώρισε τοὺς διὰ τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην ἀντιπροσώπους τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, οὓς καὶ ὀνομάζει ἐν τῇ ἐπιστολῇ, παρακαλεῖ δὲ ὅπως γένηται ὁ διορισμὸς καὶ τῶν ἀντιπροσώπων πασῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἵνα οὕτω συντόμως ἡ κοινὴ Ἐπιτροπὴ ἐπιλάβηται τοῦ ἔργου αὐτῆς.

Τὴν ἀνακοίνωσιν οὖν ταύτην προφρόνως ὑπ' ὄψιν λαβόντες, προέβημεν μὲν ἡμεῖς διορίσαι τὸν ἡμέτερον εἰς τὴν περὶ ἧς πρόκειται κοινὴν Ἐπιτροπὴν Ἀντιπρόσωπον, ἐκλέξαντες τὸν ἐν Λονδίνῳ ἡμέτερον Ἱερώτατον Μητροπολίτην Θυατείρων καὶ Ἔξαρχον Εὐρώπης Δυτικῆς καὶ Βορείου κ. Γερμανόν, προαγόμεθα δὲ διὰ τῆς παρούσης ἀποστέλλοντες ἀντίγραφον μεταφράσεως τῆς ὡς ἄνω ἐπιστολῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας, παρακαλέσαι ὅπως καὶ παρὰ τῶν ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν πασῶν διορισθῇ συντόμως εἷς ἐξ ἑκάστης κατάλληλος Ἀντιπρόσωπος διὰ τὴν εἰρημένην Ἐπιτροπὴν καὶ γνωσθῇ ἡμῖν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, πρὸς ἀναγγελίαν τῇ Α. Σεβασμιότητι τοῦ ὅλου συγκροτήματος τῶν Ὀρθοδόξων Ἀντιπροσώπων διὰ τὰ περαιτέρω.

Ὅθεν ἀνακοινούμενοι ταῦτα, παρακαλοῦμεν ὅπως καὶ παρὰ τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος καὶ τῆς κατ' Αὐτὴν Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας ἐνεργηθῇ συντόμως τὸ προσῆκον, ἐκλεγομένου καταλλήλου καὶ τῆς Ἁγίας αὐτόθι ἀδελφῆς Ἐκκλησίας Ἀντιπροσώπου διὰ τὴν εἰρημένην Ἐπιτροπήν, προσώπου φέροντος, ὡς εἰκός, τὰ προσήκοντα προσόντα τῆς μορφώσεως καὶ τοῦ θεολογικοῦ κύρους καὶ ἀνακοινωθῇ ἡμῖν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐπιδηλοῦντες δ' ὅτι ἡ ἐκλογὴ ἰδίου παρ' ἑκάστης τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλη-

σιῶν Ἀντιπροσώπου διὰ τὴν εἰρημένην κοινὴν Θεολογικὴν Ἐπιτροπὴν τυγχάνει κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην ἐνδεδειγμένη οὐ μόνον διὰ τὴν ρητῶς ἐκφραζομένην ἐπιθυμίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας, ἀλλὰ καὶ χάριν τῆς ἀρτιωτέρας καὶ ἐμφαντικωτέρας συγκροτήσεως καὶ παραστάσεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἀντιπροσωπείας ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ κοινῇ Θεολογικῇ Ἐπιτροπῇ, οὕτω πλουσίως καὶ ἐξεχόντως καταρτισθείσης ὡς πρὸς τὰ Ἀγγλικανικὰ αὐτῆς μέλη, πρὸς δὲ ὅτι ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ περαιτέρω τῆς συνεργασίας τῆς κοινῆς ταύτης μεγάλης θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐν τῇ ἐπιδιώξει τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, περὶ τούτων ληφθήσεται ὑφ' ἡμῶν φροντὶς ἵνα καθορισθῶσιν ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῶν διὰ συνεννοήσεως τοῦ ἡμετέρου ἐν Λονδίνῳ Ἀντιπροσώπου μετὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας καὶ γενήσεται ἐν καιρῷ σχετικὴ ἀνακοίνωσις πρὸς τὰς ἀδελφὰς Ἐκκλησίας, κατασπαζόμεθα Αὐτὴν καὶ αὖθις ἐν φιλήματι ἁγίῳ καὶ διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης

,αϠλα' Δεκεμβρίου κβ'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Φώτιος.**

Ἀριθ. Πρωτ. 21.

ΦΩΤΙΩ τῷ Παναγιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ·

ΜΕΛΕΤΙΟΣ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς ἀσπασμὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ.

Ἐδεξάμεθα ἀγάπῃ πολλῇ τὰ ἀπὸ κ' παρελθόντος Δεκεμβρίου τίμια Γράμματα τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Παναγιότητος, πραγματευόμενα τὴν συγκρότησιν τῆς κοινῆς Ἐπιτροπῆς ἐκ Θεολόγων Ὀρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν, κατὰ τὰ δόξαντα ἐν Λονδίνῳ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Συνεδρίου Λάμπεθ, πρὸς προαγωγὴν τοῦ ἔργου τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν.

Εὐχαρίστως δὲ ἀγγέλλομεν εἰς ἀπάντησιν ὅτι προσχωρήσαντες ἐξ ἀποφάσεως συνοδικῆς τῇ γνώμῃ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος περὶ εὐρυτέρας τῆς Ἐπιτροπῆς συγκροτήσεως, διωρίσαμεν καὶ ἡμεῖς ἴδιον τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν Ἀντιπρόσωπον, τὸν Ἱερώτατον Μητροπολίτην Ἑρμουπόλεως κ. Νικόλαον, ὅστις πρὸς τῷ θεολογικῷ καὶ ἐκκλησιαστικῷ καταρτισμῷ ἐπωφελεῖται ἱκανοποιητικῶς καὶ τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης, ὅπερ ἀποδέδεικται ὠφέλιμον ἐν συζητήσεσι τοιούτου εἴδους.

Χαίρομεν βλέποντες τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐνζήλως περὶ τὸ ἔργον τοῦτο ἀσχολουμένην, εὐχόμεθα δ' ὅπως ὁ Κύριος εὐοδώσῃ εἰς τέλος τὰς προσπαθείας τὰς ἑνωτικὰς εἰς δόξαν τοῦ δεδοξασμένου Σωτῆρος καὶ Ἀρχιποίμενος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τῇ κβ' Ἰανουαρίου ͵αϡλα'.
Τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Ἀλεξανδρείας **Μελέτιος.**

Ἀριθμ. Πρωτ. 21.

Παναγιώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ ἐπιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Φώτιε, τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον ἡμῖν σεβασμίαν Παναγιότητα ἐν φιλήματι ἁγίῳ περιπτυσσόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐν καιρῷ ἐκομισάμεθα καὶ ἀνέγνωμεν ἰδίᾳ τε καὶ ἐν Συνόδῳ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 2622 καὶ ἀπὸ κ' μηνὸς παρελθόντος Δεκεμβρίου [ν. ἡμ. 1930] τίμια Γράμματα τῆς Ὑμετέρας Σεβασμίας Παναγιότητος, ὡς καὶ τὸ συναποσταλὲν ἀντίγραφον, ἐν μεταφράσει, ἐπιστολῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας εἰς καταρτισμὸν τῆς κοινῆς ἐξ ἀντιπροσώπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Ἐπιτροπῆς, συνῳδὰ τοῖς ἀποφασισθεῖσιν ἐν τῷ τελευταίῳ ἐν Λάμπεθ Συνεδρίῳ, ἀναφερόμενα.

Συμφρονοῦντες τῇ γνώμῃ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ὅτι ἐνδείκνυται προσχωρῆσαι τε τῇ ρητῶς ἐκφραζομένῃ ἐπιθυμίᾳ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας καὶ ἀντιπροσωπευθῆναι ἀρτίως ἁπάσας τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας ἐν τῇ εἰρημένῃ Ἐπιτροπῇ, ἀνακοινούμεθα Αὐτῇ ὅτι, συνοδικῇ ἀποφάσει, ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἁγιωτάτης Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας ἀνατέθειται τῷ Ἱερωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἰορδάνου κ. Τιμοθέῳ, κεκτημένῳ μὲν σὺν τῇ ἀγγλομαθείᾳ καὶ θεολογικὴν μόρφωσιν ἀρτίαν, ἀντιπροσωπεύσαντι δὲ τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν ἐν τῷ ἐν Λάμπεθ Συνεδρίῳ.

Ταῦτα ἀδελφικῇ ἀγάπῃ ἀνακοινούμενοι Αὐτῇ καὶ τὰ ἔτη Αὐτῆς αἰτούμενοι παρὰ Κυρίου ὅ,τι πλεῖστα, ὑγιεινὰ καὶ σωτήρια, διατελοῦμεν

Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλὴμ ͵αϡλα' Ἰανουαρίου η'.
Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων **Δαμιανός.**

Παναγιώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Φώτιε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Παναγιότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἀγγέλλομεν τῇ Ὑμετέρᾳ φίλῃ ἡμῖν Παναγιότητι τὴν λῆψιν τῆς ἀπὸ 20ῆς Δεκεμβρίου 1930 καὶ ἀριθμ. Πρωτ. 2622 ἐπιστολὴν Ὑμῶν, δι᾿ ἧς ἔσχετε τὴν καλωσύνην νὰ ἀναγγείλητε ἡμῖν ὅτι ἐλάβετε παράκλησιν τῆς Αὐτοῦ Σεβασμιότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας ἵνα διορίσητε τοὺς Ἀντιπροσώπους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Αὐτοκεφάλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διὰ τὸν σχηματισμὸν κοινῆς ἐξ ἀντιπροσώπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Ἐπιτροπῆς, πρὸς μελέτην ἀπὸ κοινοῦ τοῦ ἔργου τῆς προσεγγίσεως καὶ τῆς ἑνώσεως τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἥτις Ἐπιτροπὴ δέον συντόμως νὰ ἐπιλάβηται τοῦ ἔργου αὐτῆς.

Ἔχοντες ὑπ᾿ ὄψιν τὴν Ὑμετέραν ἐπιστολὴν ὡς καὶ τὴν τῆς Αὐτοῦ Σεβασμιότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας, ἣν ἐπιπροσθέτως διεβιβάσατε ἡμῖν, γνωρίζομεν τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι, ὅτι ἐν συσκέψει μετὰ τῆς Ἁγίας Διαρκοῦς ἡμῶν Συνόδου ἐξελέξαμεν ὡς μέλος τῆς προαναφερθείσης Ἐπιτροπῆς τῆς Ἁγίας ἡμῶν Σερβικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὴν Αὐτοῦ Πανιερότητα τὸν Ἐπίσκοπον Νόβι Σὰδ κ. Εἰρηναῖον, ὅστις διακρίνεται διὰ τὴν προσήκουσαν μόρφωσιν καὶ τὴν θεολογικήν του αὐθεντίαν, καὶ ὅστις τὸ παρελθὸν ἔτος ὑπῆρξεν ὁ Ἀντιπρόσωπος ἡμῶν εἰς τὸ Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ.

Ἀνακοινούμενοι τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι τὴν ὡς ἄνω ἀπόφασιν, καὶ ἐπὶ τούτοις περιπτυσσόμενοι Ὑμᾶς, διατελοῦμεν μετ᾿ ἀγάπης

Ἐν Βελιγραδίῳ, 10 Μαρτίου 1931.

Τῆς Ὑμετέρας Σεβασμίας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ἀρχιεπίσκοπος Βελιγραδίου καὶ Πατριάρχης Σέρβων
Βαρνάβας.

Ἀριθ. πρωτ. 922.

13 Μαΐου 1931.

Παναγιώτατε,

Μετ᾿ ἀδελφικῆς ἀγάπης ἀπαντῶντες εἰς τὴν ὑπ᾿ ἀριθμ. 2622 τοῦ ἔτους 1930 Ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ φέρω-

μεν εἰς γνῶσιν Αὐτῆς, ὅτι ἀπεφασίσαμεν ἵνα ἀποτελέσῃ μέρος τῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς προσέγγισιν τῆς Ἀγγλικανικῆς μετὰ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς Ἀντιπρόσωπος τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης καὶ Ἀρχιεπίσκοπος Βουκοβίνης κ. Νεκτάριος.

Ἐπικαλούμενοι τὰς θερμὰς εὐχὰς τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, διατελοῦμεν μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ, τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς

Πρόεδρος

† Πατριάρχης **Μύρων.**

Διευθυντὴς

† **Τῖτος.**

Παναγιώτατε,

Ἀσμένως ἀγγέλλομεν παραλαβὴν τῶν ἀπὸ 20 Δεκεμβρίου καὶ ἀριθμὸν 2622 σεπτῶν Γραμμάτων τῆς Ὑμετέρας Θ. Παναγιότητος μετ' ἐγκλείστου ἀντιγράφου ἐπιστολῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας.

Διὰ τῶν Γραμμάτων Αὐτῆς τούτων ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης ἀναφερομένη εἰς τὰ τοῦ Συνεδρίου Λάμπεθ καθ' ὃ ἐν τῇ Ἀγγλοορθοδόξῳ Ἐπιτροπῇ αὐτοῦ ἐγένετο συνεννόησις πρὸς συνέχειαν τῶν συσκέψεων αὐτῆς πρὸς μείζονα διασάφησιν τῶν διαφόρων σημείων ἅτινα ἐθίχθησαν ἐν τῇ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῇ ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ ἐλπίδι μείζονος προσεγγίσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καί, εἰ δυνατόν, τῆς ποθητῆς ἑνώσεως, ἀγγέλλει ἡμῖν ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης ὅτι ὡς ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Καντουαρίας ἐμφαίνεται ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἐξέλεξεν ἤδη τὴν ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπὴν ἀπαρτιζομένην ἐξ ἐγκρίτων καὶ σοφῶν Ἐπισκόπων καὶ ἤδη καλεῖται καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία πρὸς ἐκλογὴν τῆς ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπῆς ἥτις ἐν συμπράξει μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐπιτροπῆς νὰ προβῇ εἰς τὸ ἐν λόγῳ μέγα καὶ σπουδαῖον αὐτῆς ἔργον, καθ' ἃ προείρηται, καὶ ὅτι ἡ Ἁγιωτάτη Μεγάλη Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως ἐξέλεξεν ἤδη τὸν Ἀντιπρόσωπον Αὐτῆς ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ὅστις εἶναι ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης ἅγιος Θυατείρων.

Καλεῖται δὲ καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτη Ἐκκλησία Κύπρου ὅπως ἐκλέξῃ τὸν ἀντιπρόσωπον Αὐτῆς ἐν τῇ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῇ.

Τὰ σεπτὰ ταῦτα Γράμματα τῆς Ὑμετέρας Θ. Παναγιότητος μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς καὶ τοῦ σεβασμοῦ ἀναγνώσαντες καὶ πλήρως ἐπικροτοῦντες εἰς τὸν θεάρεστον σκοπὸν τοῦ καταρτισμοῦ τοιαύτης Ἐπιτροπῆς ἐν τῷ ἅμα ἀνεκοινώσαμεν τὰ τῶν Γραμμάτων τούτων πρὸς τοὺς Σεβα-

σμιωτάτους Μητροπολίτας Κύπρου, οἵτινες ἐξ ἴσου πρὸς ἡμᾶς ἐκτιμῶσι τὴν σπουδαιότητα τοῦ ζητήματος καὶ ἐπιθυμοῦσι μεθ ἡμῶν νὰ συμβάλωσι κατὰ τὸ ἐνόν.

Διὸ καὶ ἀμέσως προέβημεν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἀντιπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐπιτροπῇ, ὅστις εἶναι ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Πάφου κ. Λεόντιος, Διπλωματοῦχος τῆς Θεολογίας Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ S. Th. M. (Sacred Theologial Seminary, τοῦ N. Y. τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας).

Ταῦτα εὐσεβάστως ἀνακοινοῦντες τῇ Ὑμετέρᾳ Θ. Παναγιότητι παρακαλοῦμεν Αὐτὴν ὅπως εὐδοκήσῃ καὶ ἀνακοινώσῃ εἴς τε τὰς ἀδελφὰς Αὐτοκεφάλους Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας τὴν ἐκλογὴν ταύτην καθὼς καὶ εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐπὶ δὲ τούτοις φιλήματι ἁγίῳ κατασπαζόμενοι τὴν Ὑμετέραν Θ. Παναγιότητα διατελοῦμεν

Ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ ὅλως πρόθυμος

Ὁ Κύπρου **Κύριλλος.**

Τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ κ. κ. Φωτίῳ ἀγαπητῷ ἐν Χριστῷ ἀδελφῷ.

Εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἀρχιεπισκοπῇ Κύπρου
τῇ 14 Ἰανουαρίου 1931.

Ἀριθμ. πρωτ. 2734.

31 Μαρτίου 1931.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Συνεπείᾳ τῆς ἀπὸ 20 Δεκεμβρίου παρελθόντος ἔτους ἀριθμ. 2622, ἐπιστολῆς, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἀνακοινώσω τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι ὅτι ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς ἐν Πολωνίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ πρὸς μελέτην τῶν ὁδῶν τῆς προσεγγίσεως καὶ ἑνώσεως τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου, διωρίσθη ὑπ' ἐμοῦ ὁ Καθηγητὴς τοῦ Ὀρθοδόξου Θεολογικοῦ τμήματος τοῦ Πανεπιστημίου Βαρσοβίας Διδάκτωρ Νικόλαος Σεργίου Ἀρσένιεφ. Εἶναι οὗτος γνωστὸς ἁπάσῃ τῇ Εὐρώπῃ Ὀρθόδοξος θεολόγος, κατέχων πρὸς τούτοις ἄριστα τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας

καὶ τὰ μάλιστα κατάλληλος, τυγχάνων Ἀντιπρόσωπος τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας διὰ τὰς ἐν τῇ εἰρημένῃ Ἐπιτροπῇ ἐργασίας.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Μητροπολίτης Βαρσοβίας καὶ Βολίνης
καὶ πάσης Πολωνίας **Διονύσιος.**

Τῇ Α. Παναγιότητι
τῷ Παναγιωτάτῳ κ. Φωτίῳ τῷ Β', Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Ἆρα οὐ παρέρχονται δύο ἡμέραι καὶ λήθῃ τὰ γενόμενα παραδίδονται; ἔναυλα τὰ ὑπομνήματα ἦν· πάλιν εἴπω, πάλιν λαλήσω· τί ὄφελος; κἂν γὰρ μὴ πάντες ἀκούσωσιν, οἱ ἡμίσεις ἀκούσονται· κἂν μὴ οἱ ἡμίσεις ἀκούσωσι, τὸ τρίτον μέρος· κἂν μὴ τὸ τρίτον, τὸ τέταρτον· κἂν μὴ τὸ τέταρτον, κἂν δέκα, κἂν μὴ δέκα, κἂν πέντε, κἂν μὴ πέντε, κἂν εἷς· κἂν μὴ εἷς, ἐγὼ τὸν μισθὸν ἀπηρτισμένον ἔχω.

***

Τί μέγα φρονεῖς; ὅτι διδάσκεις διὰ λόγων; ἀλλ' εὔκολον τοῦτο τὸ φιλοσοφεῖν ἐν ῥήμασι· δίδαξόν με διὰ τοῦ βίου τοῦ σοῦ· αὕτη ἡ διδασκαλία ἀρίστη· λέγεις δεῖ μετριάζειν καὶ μακρὸν ὑπὲρ τούτου λόγον ἀποτείνεις καὶ ῥητορεύεις ῥέων ἀκωλύτως; ἀλλὰ σοῦ βελτίων ἐκεῖνος ὁ δι' ἔργων τοῦτο παιδεύων· οὐ γὰρ οὕτως εἴωθεν ἐντίθεσθαι τῇ ψυχῇ τὰ μαθήματα ἀπὸ ῥημάτων, ὡς ἀπὸ πραγμάτων· ἐπεὶ ἐὰν μὴ τὸ ἔργον ἔχῃς, οὐ μόνον οὐκ ὠφέλησας εἰπών, ἀλλὰ μειζόνως ἔβλαψας· βέλτιον σιγᾶν.

ΑΙ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗι

ΡΩΣΣΙΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΟΙ ΠΑΡΟΙΚΙΑΙ

Η ΥΠΟ ΤΟΝ ΑΓΙΩΤΑΤΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΘΡΟΝΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΥΠΑΓΩΓΗ ΑΥΤΩΝ.

Ἐν προηγουμένῳ Τεύχει (Μαρτίου) τῆς *Ὀρθοδοξίας* ἀνεγράφησαν τὰ κατὰ τὴν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον προσφυγὴν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Εὐλογίου καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν Ρωσσικῶν ἐν Εὐρώπῃ Παροικιῶν, ὡς καὶ αἱ ληφθεῖσαι περὶ αὐτῶν ἀποφάσεις καὶ γενόμεναι πράξεις καὶ ἐδημοσιεύθησαν σχετικὰ ἐπίσημα ἔγγραφα. Εἶναι λοιπὸν γνωστὸν ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπεδέξατο προσωρινῶς τὰς Παροικίας ταύτας, ὑπὸ τὴν κανονικὴν αὐτοῦ δικαιοδοσίαν, ἱδρῦσαν ἰδιαιτέραν, ἀμέσως ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐξαρτωμένην, Ἐξαρχίαν Πατριαρχικήν, ὑπὸ τὴν ἀρχιερατικὴν διεύθυνσιν τοῦ Μητροπολίτου Εὐλογίου, μηδόλως δὲ ἀλλοιῶσαν τὸ τέως ὑπάρχον καθεστὼς τῶν Παροικιῶν.

Εἰς τὴν τοιαύτην αὐτοῦ ἐνέργειαν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον προέβη οὐ μόνον διότι προὔκειτο περὶ Παροικιῶν ἐν τῷ κανονικῷ αὐτοῦ ἐδάφει εὑρισκομένων, ἀλλὰ καὶ ἐκ λόγων ἱστορικῆς καὶ ἠθικῆς ὑποχρεώσεως, ἐπιβαλλούσης ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει τὴν ἐπέμβασιν αὐτοῦ, ὡς Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον μάλιστα προὔκειτο περὶ τέκνων Ἐκκλησίας δι' ἰδιαιτέρων ὅλως δεσμῶν ἀπὸ αἰώνων συνδεομένης πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως, ἅτινα ἀφιέμενα ἄνευ τινὸς ἀνωτέρας ἐκκλησιαστικῆς προστασίας εἰς μυρίους θὰ ἐξετίθεντο κινδύνους.

Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ λόγος τῆς γενομένης ὡς ἄνω ἐνεργείας ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅπερ χάριν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης προσωρινὴν ἔδωκεν εἰς τὸ ζήτημα λύσιν, κατευθῦναν αὐτὸ προσφόρως, ἐπιφυλασσόμενον δὲ νὰ συζητήσῃ περὶ τοῦ ὁριστικοῦ διακανονισμοῦ ἐν καιρῷ εὐθέτῳ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας, εὐθὺς ὡς αὕτη ἤθελεν ἀποκατασταθῇ εἰς τὴν κανονικὴν αὐτῆς ἑνότητα καὶ

παράστασιν. Ἐὰν δὲ τοῦτο δὲν κατωρθοῦτο μέχρι τῆς 19ης Ἰουνίου 1932, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον θὰ ἔφερε τὸ ζήτημα ἐνώπιον τῆς συνερχομένης τότε Προσυνόδου, πρὸ τῆς ὁποίας, ἄλλως τε, πρόκειται πρῶτον νὰ θεωρηθῇ τὸ ὅλον ρωσσικὸν ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ὑπὸ τὸν Σέργιον Πατριαρχικὴ μερὶς ἐν Μόσχᾳ καὶ μετὰ ταῦτα ἐνόμισεν ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἀτόπως γεννηθὲν ἄχαρι τοῦτο ζήτημα καὶ ἐξετέλεσε τὴν προαπειληθεῖσαν ἐπιβολὴν ἀργίας κατὰ τοῦ Εὐλογίου, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὡς ἄμεσος ἤδη προστάτης καὶ ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ τῶν Παροικιῶν ἠναγκάσθη καὶ αὖθις νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῶν τοιούτων ἀτόπων καὶ ἀκαίρων ἐνεργειῶν, αἵτινες οὐδὲν ἀγαθὸν δι᾽ οὐδένα παράγουσι, ἐπαυξάνουσι δὲ ἁπλῶς τὸν ἐρεθισμὸν καὶ τὴν ἀνωμαλίαν ἐν τῷ σώματι τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ μεγάλῃ εὐθύνῃ τῶν δημιουργῶν τῆς καταστάσεως ταύτης. Μετὰ μελέτην δὲ ἐνέκρινε συνοδικῶς ὅπως ἀπευθυνθῇ ἀπαντητικῶς εἰς τὸν Μητροπολίτην Νιζεγορόδου κ. Σέργιον ἡ κάτωθι Πατριαρχικὴ Ἐπιστολή :

Ἡ Πατριαρχικὴ Ἐπιστολή.

Ἀριθ. πρωτ. 1428.

Σεβασμιώτατε Μητροπολῖτα Νιζεγορόδου κύριε Σέργιε, ἀντικαταστάτα τοῦ Πατριαρχικοῦ Τοποτηρητοῦ ἐν Μόσχᾳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Ἐλάβομεν τὴν ἀπὸ 6 λήγοντος μηνὸς Ἰουνίου, ἀριθμ. 6286, Ἐπιστολὴν τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς Σεβασμιότητος καὶ μετὰ προσοχῆς ἀνέγνωμεν τὸ περιεχόμενον αὐτῆς.

Κοινοποιήσαντες ἐν καιρῷ ἐπαρκῶς τὰ δέοντα περὶ τῶν αἰτίων καὶ τῆς ἐννοίας τῆς ὑφ᾽ Ἡμῶν γενομένης ἐνεργείας ἐν τῷ ἀτόπως δημιουργηθέντι ζητήματι τοῦ Μητροπολίτου Εὐλογίου, ἐφρονοῦμεν ὅτι, μετὰ τὰς διασαφήσεις ταύτας, τὸ ζήτημα ἔμελλεν ὑπὸ πάντων, ἐν ὀνόματι τῆς εἰρήνης, θεωρεῖσθαι προσφόρως κατευθυνθέν, πάντων καλῶς ἐννούντων τό τε κανονικὸν καὶ τὸ ἀπολύτως ἐπιβεβλημένον καὶ ἐνδεδειγμένον τῆς ἡμετέρας ἐνεργείας.

Ἀτυχῶς ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος μετὰ λύπης βλέπομεν ὅτι παρὰ ταῦτα ἐξακολουθοῦσιν εἰσέτι περὶ τὸ ζήτημα ἐνέργειαι, ἥκιστα τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ ἀγαθοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἐξυπηρετικαί.

Οὔτε ἔλλειψις καλῶν πληροφοριῶν, οὔτε σκέψεις ἀνάξιοι ἠδύνοντό ποτε ἐπηρεάσαι πρὸς τὴν ἐν τῷ προκειμένῳ ἐνέργειαν Ἡμῶν. Ὅ,τι ἐν

τῇ περιστάσει ταύτῃ ὑπὸ τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀπεφασίσθη καὶ ἐγένετο οὐδὲν ἄλλο ἦν, ἀλλ' ἡ ἐκπλήρωσις ἐπιβεβλημένου αὐτῇ κανονικοῦ καὶ ἠθικοῦ καθήκοντος, ἀπέβλεπε δὲ πρὸς τῇ ὀφειλετικῇ μητρικῇ προστασίᾳ καὶ ὑποστηρίξει τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ οὐχ ἧττον καὶ εἰς τὸ γενικὸν ἀγαθὸν τῆς ὅλης Ἁγιωτάτης ἀδελφῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας, προλαμβανομένης τῆς δημιουργίας νέας ἔριδος καὶ διαιρέσεως ἐν τῷ σώματι αὐτῆς, τοσαῦτα ἤδη παθούσης καὶ πασχούσης ἐκ τῆς διαπάλης καὶ διαιρέσεως.

Ὁ καθ' ἡμᾶς Ἁγιώτατος Πατριαρχικὸς Οἰκουμενικὸς Θρόνος, καίπερ κεκτημένος κανονικὰ δικαιώματα δικαιοδοσίας ἐπὶ τῶν ἐν Διασπορᾷ Παροικιῶν, διὰ τὴν ἀγάπην ὅμως καὶ ἐκ λόγων μερίμνης ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἀγαθοῦ, ἀπέσχε τοῦ ἐνεργῆσαί τι περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ Ρωσσικῶν Παροικιῶν θίγον τὴν ὑπάρχουσαν κατάστασιν αὐτῶν καὶ ὅτε ἔτι, μετὰ τὴν συσσώρευσιν τοῦ πολυπληθοῦς προσφυγικοῦ πληθυσμοῦ πολλὴ ἤδη ἤρξατο συμβαίνουσα περὶ τὰς Παροικίας ταύτας σύγχυσις τῆς κανονικῆς τάξεως. Χάριν τοῦ γενικωτέρου ἀγαθοῦ τὰ πράγματα ἀφέθησαν μένειν ὡς εἶχον μέχρι τῆς προσηκούσης ἐν εὐθετωτέρῳ χρόνῳ, δι' ἀδελφικῆς συνεννοήσεως, διακανονίσεως καὶ διευθετήσεως. Ὅτε δ' ὅμως τελευταίως τὸ ζήτημα ἀφ' ἑαυτοῦ ἤδη ἐτίθετο, καὶ δὴ ὑπὸ μορφὴν ἄκρως ἐπείγουσαν, διὰ τῆς πρὸς Ἡμᾶς κανονικῆς προσφυγῆς καὶ ἐκκλήσεως τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Εὐλογίου μετὰ τοῦ τῶν Παροικιῶν πληθυσμοῦ, κατ' οὐδένα τρόπον διατεθειμένων ὄντων ἀποδέξασθαι καὶ συμμορφωθῆναι πρὸς τὰ ἐκεῖθεν παραγγελλόμενα, εὔδηλον ὅτι οὐδεμία πλέον ἐνεχώρει οὐδὲ ἐπετρέπετο μέλλησις ἐκ μέρους τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας εἰς τὸ ἐπεμβῆναι, κατὰ τὸ καθῆκον καὶ τὸ δικαίωμα αὐτῆς ὥς τε κανονικοῦ δικαιούχου τοῦ ἐδάφους, ἐφ' οὗ ἠπειλεῖτο ὁ σάλος τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ καὶ ὡς τὴν γενικὴν μέριμναν ἐμπεπιστευμένης τῶν ἁπανταχοῦ Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐν ταῖς ἀνάγκαις αὐτῶν, ἵνα μὴ εἴπωμεν περὶ τῶν ἰδιαιτέρων στενῶν δεσμῶν καὶ ὑποχρεώσεων, αἵτινες ἀνέκαθεν συνδέουσιν αὐτὴν πρὸς τὴν πεφιλημένην ἀδελφὴν Μεγάλην Ρωσσικὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν ἀγαπητὸν ὀρθόδοξον Ρωσσικὸν λαόν.

Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἡ Μήτηρ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, τὴν γενικὴν κατάστασιν ὑπ' ὄψει ἔχουσα καὶ εἰς τὸ γενικὸν συμφέρον ἀποβλέπουσα, οὐδεμίαν ἐπήνεγκε κατ' οὐσίαν ἀλλοίωσιν ἢ μεταβολὴν ἐν τῇ ὑπαρχούσῃ τάξει καὶ καταστάσει τῶν πραγμάτων τῶν Παροικιῶν. Περιωρίσθη εἰς τὰ ὑπὸ τῆς ἀπολύτου ἀνάγκης χάριν τῆς καθησυχάσεως καὶ στηρίξεως τοῦ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ καὶ χάριν τοῦ γενικοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἀγαθοῦ ἐπιβαλλόμενα, προσωρινήν τινα εἰς τὰ πράγματα δοῦσα

λύσιν, ἐπαρκοῦσαν πρὸς τὸν στοχαζόμενον σκοπὸν τῆς προστασίας τοῦ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ καὶ τῆς γενικῆς κατευνάσεως καὶ εἰρηνεύσεως. Καίτοι βεβαίως ἠδύνατο ἀπαιτῆσαι κανονικῶς καὶ τὴν ὑπὸ τὸν ὑπάρχοντα τακτικὸν ἡμέτερον ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ Ἔξαρχον, τὸν Ἱερώτατον Μητροπολίτην Θυατείρων, ὑπαγωγήν, ὑπὲρ ἧς λύσεως καὶ ἡ ὑμετέρα Σεβασμιότης, ὡς ἀκολούθως ἐγνώρισεν Ἡμῖν, ἐδείκνυε προτίμησιν. Ἀλλ' ἡμεῖς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ, ὡς ἐλέχθη, πρὸ παντὸς μεριμνῶντες καὶ τὰς οἱασδήποτε καὶ ὁθενδήποτε παρεξηγήσεις προλαβεῖν ἐπιθυμοῦντες, προεκρίναμεν τὴν προσωρινὴν ταύτην, ἐπαρκῆ δ' ὁπωσοῦν ὑπὸ τὰς παρούσας περιστάσεις, ἐκκλησιαστικὴν περὶ τὰς Παροικίας διευθέτησιν, σαφῶς δηλώσαντες ὅτι τὰ πράγματα ἔμελλον μένειν ἐν τῇ προσωρινῇ ταύτῃ καταστάσει μέχρις ἄν, τοῦ Θεοῦ συναρήγοντος, ἀποκαταστῇ ἡ ἑνότης καὶ ἡ ἑνιαία παράστασις τῆς Ἁγίας ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας καὶ ἀσφαλῶς οὕτω δι' ἀδελφικῆς πρὸς αὐτὴν συνεννοήσεως γένηται τελικὴ τῶν πραγμάτων κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ πρὸς τὸ κοινὸν ἀγαθὸν ἐν καιρῷ διευθέτησις, ἢ τούτου ἀδυνάτου ἀποβαίνοντος, μέχρις ἂν ἡ ὅλη ἡμῶν Ἁγία Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία κρίνῃ καὶ ἀποφασίσῃ ἐν τῇ ὁλότητι αὐτῆς περί τε τοῦ ζητήματος τούτου καὶ περὶ τῆς ὅλης λυπηρᾶς διαιρέσεως καὶ ταλαιπωρίας τῆς κοινῇ πᾶσι τετιμημένης καὶ πεφιλημένης μεγάλης ἀδελφῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ ταῦτα τοίνυν οὐδὲν ἀπολύτως ἐγένετο τὸ εἴτε τὰς κανονικὰς διατάξεις θίγον εἴτε τὴν ὑπάρχουσαν πραγματικὴν τῶν Παροικιῶν κατάστασιν ἀλλοιοῦν ἢ μειοῦν διὰ τῆς περὶ αὐτὰς ἐνεργείας Ἡμῶν. Συνεκρατήθη ἁπλῶς, τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἐνεργείας Ἡμῶν ἡ πρὸς τὸ σῶμα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας περαιτέρω συνάφεια καὶ ἑνότης τῶν ἀπομονωθεισῶν Παροικιῶν, αἵτινες ἄλλως ἀφιέμεναι ἄνευ προστασίας καὶ στηρίξεως μεγίστους ἠδύναντο κινδυνεῦσαι κινδύνους τῆς πίστεως καὶ τῆς ὑποστάσεως αὐτῶν ἐκ τῶν παντοίων ἐπιβουλῶν.

Διὰ τὴν Ἁγιωτάτην Ρωσσικὴν Ἐκκλησίαν προέχει σήμερον ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐσωτερικῆς εἰρήνης καὶ ἑνότητος αὐτῆς καὶ εἰς τοῦτο δέον ἵνα ἀποβλέπωσι καὶ συντελῶσιν αἱ σκέψεις καὶ αἱ προσπάθειαι τῶν ποιμένων αὐτῆς. Ἀποφάσεις καὶ ἐνέργειαι παράγουσαι οὐχὶ κατεύνασιν καὶ καθησύχασιν, ἀλλ' ἐπαύξησιν τοῦ ἐρεθισμοῦ καὶ τῶν ἀντεγκλήσεων, ἥκιστα δύνανται δικαιολογηθῆναι.

Ἀνάγκη ἐστὶν ὅπως ἐπιδιωχθῇ ἡ σύγκλησις Γενικῆς Παρρωσικῆς Συνόδου, τὸ ὅλον σῶμα τῆς αὐτόθι Ἁγίας Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας ἀντιπροσωπευούσης καὶ κοινῇ ἐν ἀγάπῃ φροντιζούσης ἐκ τῶν πρώτων περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κανονικῆς ἑνιαίας διοικήσεως. Καὶ πρὸς ἐπί-

τευξιν τοῦ θεοφιλοῦς τούτου σκοποῦ, τῆς συγκλήσεως τουτέστι Γενικῆς Παρρωσικῆς Συνόδου, ἐλευθέρως ἐκλεγομένης καὶ συνερχομένης, πρόθυμοί ἐσμεν ἵνα καὶ Ἡμεῖς ἀδελφικῶς συμπράξωμεν, ἀπευθύνοντες παρότρυνσιν καὶ συμβουλὴν ἐκ μέρους τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας πρὸς πάσας τὰς αὐτόθι ἐκκλησιαστικὰς μερίδας καὶ προβαίνοντες καὶ εἰς οἱανδήποτε ἄλλην ἀναγκαίαν ἐνέργειαν ὑπηρετοῦσαν τὸ ἔργον τῆς συγκλήσεως.

Καὶ ἡ σύγκλησις τῆς Γενικῆς Συνόδου καὶ ἡ ὑπ' αὐτῆς ἀποκατάσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτόθι ἑνότητος ἐπιβάλλεται τοσούτῳ μᾶλλον ἵνα γένηται ὡς οἷόν τε τάχιον, καθόσον συνέρχεται ἤδη μετ' οὐ πολύ, σὺν Θεῷ, τῇ 19ῃ Ἰουνίου 1932 ἡ κοινῶς ὑπὸ πασῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀποφασισθεῖσα Γενικὴ Ὀρθόδοξος Προσύνοδος, ἧ ἐν ᾗ παρουσία καὶ τῆς πεφιλημένης μεγάλης ἀδελφῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας τυγχάνει τοσοῦτον ἀναγκαία καὶ τοῖς πᾶσι ποθητή, ὡς τοὐναντίον μεγάλη ἔσται πάντων ἡ θλῖψις, ἐὰν καὶ πάλιν μὴ κατορθωθῇ ἵνα ἀντιπροσωπευθῇ αὕτη ἐγκύρως ἐν αὐτῇ.

Ἐν τέλει διατυποῦμεν ἀδελφικὴν ἀξίωσιν ὅπως δοθῶσιν αἱ ἀπαιτούμεναι ὁδηγίαι καὶ διαταγαὶ τῷ εἰς Παρισίους σταλέντι καὶ ἀτόπως εἰσέτι παραμένοντι ἐκεῖ Ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Λιτβὰς κ. Ἐλευθερίῳ ἵνα ἀμέσως ἐπανέλθῃ εἰς τὰ ὅρια τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ καὶ μὴ ἐπιτρέχῃ ἐφεξῆς εἰς ἀλλότρια ἐδάφη καὶ περιοχάς, παραβιάζων τὴν κανονικὴν τάξιν καὶ ταράττων καὶ σκανδαλίζων τὰς συνειδήσεις τῶν χριστιανῶν.

Ταῦτα ἐν ἀγάπῃ ἀποκρινόμενοι καὶ δηλοῦντες τῇ ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι ἀναφορικῶς πρὸς ὅσα ἔγραψεν Ἡμῖν, δεόμεθα τοῦ Κυρίου ὅπως, καταπραΰνων τὰ πνεύματα καὶ τὰς καρδίας καὶ εἰς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὁμόνοιαν πάντας καθοδηγῶν, χαρίσηται ταχέως τῇ Ἁγίᾳ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ τὴν παραμυθίαν διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἑνότητος, ἥτις ἐστὶν ἡ βάσις τῆς καλῆς καὶ ἀσφαλοῦς ἡμῶν ὑποστάσεως.

Ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον τοῦ Θεοῦ ἔλεος εἴη μετὰ τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς Σεβασμιότητος.

͵αϡλα' Ἰουνίου κε'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΚΥΡΟΥΣ ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ

ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΧΙΣΜΑΤΙΚΩΝ

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα
τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. κ. Φώτιον.

Σεπτῇ Πατριαρχικῇ ἐντολῇ ἀνατεθέντος μοι τοῦ θέματος: 1] Ποῖοι ἐκ τῶν αἱρετικῶν καὶ σχισματικῶν, προσερχόμενοι εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, πρέπει ν' ἀναβαπτίζωνται; 2] Ποῖοι γίνονται δεκτοὶ δι' ἁπλοῦ χρίσματος; 3] Ποῖοι δι' ἁπλοῦ λιβέλλου πίστεως;

Θὰ ἐξετάσωμεν ἐφεξῆς τί ἐγίνετο σχετικῶς περὶ τὸ θέμα ἡμῶν ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις, τοῖς μέσοις καὶ τοῖς νεωτέροις χρόνοις τῆς Χριστιανικῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας. Πρῶτον ἐν τῇ Ἀποστολικῇ ἐποχῇ, ἵνα ἐντεῦθεν ἀρχίσωμεν, ὅσοι εἶχον βαπτισθῇ εἰς τὸ βάπτισμα Ἰωάννου, οὗτοι βεβαίως συμφώνως πρὸς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἀνεβαπτίζοντο (Πράξ. Ἀπ. 19, 3 4), ὡς ἐβάπτισεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τοὺς εἰς τὸ ὄνομα Ἰωάννου βαπτισθέντας, εἰπὼν αὐτοῖς ὅτι ὁ Ἰωάννης ἐβάπτισε βάπτισμα μετανοίας, λέγων πρὸς τὸν λαὸν νὰ πιστεύσωσιν εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτόν, τουτέστι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Ἀπὸ τῆς Ἀποστολικῆς δλδ. ἐποχῆς ἐπεκράτει ἡ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου (Ματθ. κη΄ 19) «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Ἡ πρώτη ἔρις περὶ ἀναβαπτισμοῦ παρουσιάσθη κυρίως μετὰ τὴν Ἀποστολικὴν ἐποχήν, ὁπότε ἐφάνησαν διάφοροι αἱρετικοὶ καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Νοβατιανῶν ἢ τῶν λεγομένων Καθαρῶν, οἵτινες πρῶτοι ἀνεβάπτιζον τοὺς εἰς τὸ σχίσμα των προσερχομένους, ***φρονοῦντες*** ὅτι δὲν πρέπει ἡ Ἐκκλησία νὰ δέχηται τοὺς ἅπαξ ἐκπεπτωκότας τῆς πίστεως, ἀπεστρέφοντο δὲ καὶ τοὺς διγάμους καὶ

διὰ τοῦτο ὠνόμαζον ἑαυτοὺς Καθαρούς. Ἀλλὰ πλὴν τῶν Νοβατιανῶν, ἀναφανέντων κατὰ τὰ τέλη τοῦ β' αἰῶνος καὶ ἀρχὰς τοῦ γ' αἰῶνος αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Αἰγύπτου καὶ Ἀφρικῆς, διϊσχυριζόμεναι, ὅτι μόνον ἀληθὲς καὶ σωτήριον βάπτισμα εἶναι τὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ παρεχόμενον, πᾶν δὲ βάπτισμα αἱρετικοῦ ἢ σχισματικοῦ δὲν εἶναι σωτήριον, ἀνεβάπτιζον πάντα ἀπεσχισμένον τῆς Ἐκκλησίας (Ἀποστ. Καν, 46 καὶ 68). Οὕτως εἰς δύο Συνόδους τῆς Ἀνατολῆς ἐν Ἰκονίῳ καὶ Συνάδοις ὁ Ἐπίσκοπος Καισαρείας Φιρμιλιανὸς κατεδίκαζε τὸ βάπτισμα τῶν αἱρετικῶν ἐν γένει ὡς μὴ ἔγκυρον καὶ ἀνεβάπτιζεν αὐτούς (πρβλ. ἐπιστ. Φιρμιλ. παρὰ Δοσ. Δωδεκ. σελ. 55. Εὐσεβ. 7, 7. Κλήμ. Ἀλεξ. Στρωμ. 1. σελ. 375 καὶ Τερτυλ. de baptismo κεφ. 15). Μεταγενέστερον, μετὰ τὸ 217 ὁ Καρχηδόνος Ἀγριππῖνος τὸ αὐτὸ ἔπραξεν ἐν Καρχηδόνι, κατεδίκαζε δλδ. τὸ βάπτισμα τῶν αἱρετικῶν ὡς μὴ σωτήριον. Ὁ Ρώμης ὅμως Στέφανος τὸ 253—257 γράφει εἰς τὸν Καισαρείας Φιρμιλιανὸν τὴν ἀντίθετον γνώμην καὶ συγκροτεῖ ἐν Ρώμῃ τὸ 253 Σύνοδον, ἐν ᾗ ἀποφαίνεται ἔγκυρον τὸ βάπτισμα τῶν αἱρετικῶν, τὸ ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος τελούμενον. Ἡ συζήτησις ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ μεταξὺ Στεφάνου καὶ Φιρμιλιανοῦ περὶ τοῦ κύρους τοῦ βαπτίσματος τῶν αἱρετικῶν μετατίθεται ἐκ τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν Βόρειον Ἀφρικήν, ἔνθα ὁ Ἐπίσκοπος Καρχηδόνος Κυπριανὸς ἐν Συνόδῳ τὸ 255 ἀποφαίνεται κατὰ τοῦ κύρους τοῦ βαπτίσματος τῶν αἱρετικῶν, ὅπερ ἐπικυροῖ καὶ δευτέρα Σύνοδος τὸ 256, καὶ ἀνακοινοῦται τοῦτο τῷ Ρώμης Στεφάνῳ (πρβλ. Κυπρ. ἐπιστ. 70, 71, 72). Ὁ Ρώμης Στέφανος οὐ μόνον δὲν δέχεται, ἀλλὰ καὶ ἀπειλεῖ ἀφορισμὸν κατὰ τῶν ἐναντία φρονούντων. Οἱ τῆς Ἀφρικῆς Ἐπίσκοποι συγκροτοῦσι τότε τρίτην μεγάλην Σύνοδον ἐν Καρχηδόνι τὸ 256, ἐπικυροῦσι τὰς προτέρας ἀποφάσεις καὶ δηλοῦσιν (ἐπιστ. Κυπρ. 74, 75) ὅτι ἡ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου διαφορὰ γνωμῶν οὐδόλως αἴρει τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως. Ἡ ἔρις μεταξὺ Ἐκκλησιῶν Ἀφρικῆς καὶ Ρώμης ἐξηκολούθησεν, ἔγραψε δὲ δριμέως κατὰ τοῦ βαπτίσματος τῶν αἱρετικῶν ὁ Τερτυλλιανός (ἔνθα ἀνωτέρω de baptismo κεφ. 15), ἐπιεικέστερον δὲ καὶ εἰρηνικώτερον ἀπεφαίνετο ὁ σύγχρονος αὐτοῖς Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρείας, συντελέσας εἰς τὴν διακοπὴν τῆς ἔριδος, ἀφοῦ καὶ αἱ δύο μερίδες, αἱ ἀντίθετον γνώμην ἔχουσαι (Εὐσ. 6, 48) ὑπεστήριζον ἑκάστη τὴν ἰδίαν γνώμην, ***βασιζόμεναι*** εἰς ἔθιμον ἀρχαῖον τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας. Οὕτω λοιπὸν κατὰ τὰ τέλη τοῦ β' αἰῶνος καὶ ἀρχὰς καὶ μέσα τοῦ γ' αἰῶνος τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀναφαίνεται ἐν ταῖς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαις διχογνωμία περὶ ἀναβαπτισμοῦ τῶν αἱρετικῶν καὶ αἱ Ἐκκλησίαι Ἀνατολῆς καὶ Καρχηδόνος ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς Ρώμης ἀφ' ἑτέρου, διὰ Τοπικῶν Συνόδων ἀπεφαίνοντο ὑπὲρ τοῦ ἐγκύρου ἢ ἀκύ-

ρου τοῦ βαπτίσματος τῶν αἱρετικῶν. Ἡ διχογνωμία αὕτη διήρκεσε μέχρι τῆς Α´ Οἰκουμενικῆς Συνόδου (325), ἡ ὁποία, πλὴν ἄλλων ζητημάτων, ἐπελήφθη καὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἐγκύρου τοῦ βαπτίσματος τῶν αἱρετικῶν καὶ διὰ τοῦ ὀγδόου κανόνος ὥρισε νὰ μὴ ἀναβαπτίζωνται οἱ Νοβατιανοί, οὓς ἀνεβάπτιζεν ἡ Ἐκκλησία Καρχηδόνος, ὡς αἱρετικούς, διὰ δὲ τοῦ 19ου κανόνος ἐκανόνισε τοὺς Παυλιανίτας ν᾽ ἀναβαπτίζωσι. Κατὰ ταῦτα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ὄχι πλέον τοπική, οὔτε πάντα αἱρετικὸν εἴτε ἀπεσχισμένον τῆς Ἐκκλησίας, βουλόμενον νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀνεβάπτιζεν, ὡς ἡ ἐν Καρχηδόνι Σύνοδος ἐφρόνει, μήτε πάντα αἱρετικὸν ἄνευ ἀναβαπτισμοῦ ἐδέχετο, ὡς ἡ ἐν Ρώμῃ Ἐκκλησία ἔπραττεν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἀναφέρεται ὁ λόγος καὶ εἰς τοὺς δύο ἀνωτέρω ἱεροὺς κανόνας, εἰκασίαν δὲ ὑποκειμενικὴν εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας δὲν ἐπιτρέπεται νὰ λέγωμεν, εὑρίσκομεν εἰς τὸν Ζ´ κανόνα τῆς Β´ Οἰκουμενικῆς Συνόδου καθορισμὸν αἱρετικῶν πλειόνων, καὶ ἀναβαπτιζομένων καὶ μὴ ἀναβαπτιζομένων καὶ ἐξ αὐτοῦ καταφαίνεται ἡ διαφορά, ***ρητῶς ἀναφερομένου*** τοῦ αἰτίου τοῦ ἀναβαπτισμοῦ. Οὕτω ρητῶς λέγεται ἐν τῷ ἑβδόμῳ τούτῳ κανόνι ν᾽ ἀναβαπτίζωνται οἱ Εὐνομιανοί, ὡς εἰς μίαν κατάδυσιν βαπτιζόμενοι, οἱ δὲ Μοντανισταὶ καὶ οἱ Σαβελλιανοί, ὡς Υἱοπατορίαν διδάσκοντες, δλδ. εἰς μίαν ὑπόστασιν τὴν Ἁγίαν Τριάδα συναιροῦντες καὶ συγχέοντες. Ὄχι λοιπὸν τοὺς Ἀρειανοὺς καὶ Μακεδονιανούς, οὓς ρητῶς ἀναφέρει ὁ ρηθεὶς Ζ´ κανὼν ὅτι δὲν πρέπει ν᾽ ἀναβαπτίζωμεν, ἀλλ᾽ ἁπλῶς νὰ χρίωμεν, καίτοι δὲν ἐδίδασκον ὀρθοδόξως περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς Ἁγ. Τριάδος, ἀλλ᾽ οἱ μὲν τὸν Υἱόν, οἱ δὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὡς γνωστόν, ἐδογμάτιζον διάφορον τοῦ Πατρός. Κατὰ ταῦτα ἡ μὲν Α´ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐθέσπισε μήτε δι᾽ἀναβαπτισμοῦ μήτε ἄνευ ἀναβαπτισμοῦ παραδοχὴν παντὸς αἱρετικοῦ, ἡ δὲ Β´ καθώρισε ρητῶς ποῖοι ν᾽ ἀναβαπτίζωνται, οὐχὶ δλδ. οἱ μὴ ὀρθῶς φρονοῦντες περὶ Ἁγίας Τριάδος, ἀλλ᾽ οἱ ἐντελῶς μὴ δεχόμενοι Τριάδα ἀδιαίρετον καὶ οἱ εἰς μίαν κατάδυσιν βαπτίζοντες, καὶ οὕτω τὴν Ἁγίαν Τριάδα ἐμπράκτως μὴ δεχόμενοι. Αἱ ἀποφάσεις αὗται τῶν δύο πρώτων Οἰκουμενικῶν Συνόδων περὶ βαπτίσματος δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἐτηροῦντο, ὡς ἀποφάσεις οὐχὶ πλέον τοπικῶν Συνόδων τῆς Ρώμης ἢ τῆς Καρχηδόνος, ἀλλ᾽ ὡς Οἰκουμενικῶν. Ἀλλὰ πλὴν τούτων ἔχομεν καὶ τὸν 95ον κανόνα τῆς ΣΤ´ Συνόδου, ὁ ὁποῖος ἀναφέρει τοὺς αἱρετικοὺς τοῦ Ζ´ κανόνος τῆς Β´ καὶ ὁρίζει ἵνα καὶ οἱ τοῦ Νεστορίου, Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκούρου ὀπαδοὶ μὴ ἀναβαπτίζωνται, οἱ ἀναφανέντες, ὡς γνωστόν, μετὰ τὴν Β´ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, αἱρετικοὶ ὄντες ὡς οἱ Ἀρειανοὶ καὶ Μακεδονιανοί.

Συνοψίζοντες τὰ ἀνωτέρω λέγομεν ὅτι ἐν μὲν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις

μέχρι τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τοὺς αἱρετικοὺς καὶ σχισματικοὺς ἄλλαι μὲν τοπικαὶ Ἐκκλησίαι ***ὅλους ἀνεξαιρέτως ἀνεβάπτιζον***, ἄλλαι δέ, ὡς ἡ τῆς Ρώμης, ἀνεξαιρέτως ὅλους ἄνευ ὀρθοδόξου βαπτίσματος ἐδέχοντο. Ἀπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὅμως, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 325 μέχρι τοῦ σχίσματος (1054) ἐκράτουν οἱ κανόνες τῆς Α΄, Β΄ καὶ ΣΤ΄ ν' ἀναβαπτίζωνται οἱ αἱρετικοί, οἱ τὴν μονοκατάδυσιν ἔχοντες τοῦ βαπτίσματος καὶ περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος φρονοῦντες, ὅτι Πατήρ, Υἱὸς καὶ Ἅγιον Πνεῦμα ἓν μόνον πρόσωπον τυγχάνουσιν, ἀλλ' ἐνεφανίσθησαν τῷ κόσμῳ, ἄλλοτε ὡς Πατήρ, ἄλλοτε ὡς Υἱὸς καὶ ἄλλοτε ὡς Ἅγιον Πνεῦμα. Δύο Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι διὰ κανόνων καθώρισαν τὸ ἔγκυρον ἢ ἄκυρον τοῦ βαπτίσματος τῶν αἱρετικῶν, διακρίνασαι ἀναλόγως τῶν δοξασιῶν αὐτῶν.

Κατὰ τὰς ἀποφάσεις ταύτας καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος μετὰ τὴν Β΄ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τὸ βάπτισμα τῶν ***σχισματικῶν*** ἐθεώρει ἔγκυρον, τῶν δὲ ***αἱρετικῶν*** ἄκυρον. Καὶ αἱρέσεις μὲν ὀνομάζει (πρβλ. Μ. Βασ. κανόνα Α΄) τοὺς παντελῶς ἀπερρηγμένους καὶ κατ' αὐτὴν τὴν πίστιν ἀπηλλοτριωμένους, ***σχίσματα*** δὲ τοὺς δι' αἰτίας τινὰς Ἐκκλησιαστικὰς καὶ ζητήματα ἰάσιμα πρὸς ἀλλήλους διενεχθέντας. Ὁ Μ. Βασίλειος ποιεῖται τὴν διάκρισιν αἱρετικῶν (Ἐγκρατιτῶν) καὶ σχισματικῶν (Καθαρῶν), προστίθησιν ὅμως «πλὴν ἀλλ' ἔδοξε τοῖς ἀρχαίοις, τοῖς περὶ Κυπριανὸν λέγω καὶ Φιρμιλιανὸν τὸν ἡμέτερον, τούτους πάντας μιᾷ ψήφῳ ὑποβαλεῖν», δλδ. ν' ἀναβαπτίζωσιν ὅλους, ὡς καὶ ἀνεβάπτιζον πρὸ τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐπάγεται δὲ «ἐπειδὴ δ' ὅλως ἔδοξέ τισι τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν ***οἰκονομίας ἕνεκα*** τῶν πολλῶν δεχθῆναι αὐτῶν τὸ βάπτισμα δλδ. τῶν Καθαρῶν, ἔστω δεκτόν», παραδέχεται δλδ. ὁ Μ. Βασίλειος ***οἰκονομίας ἕνεκα*** νὰ μὴ ἀναβαπτίζωσι τοὺς Καθαρούς, δλδ. τοὺς Νοβατιανούς, ὅπως ὥρισε καὶ ἡ Α΄ καὶ ἡ Β΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, περὶ τῶν αἱρετικῶν ὅμως δλδ. Ἐγκρατιτῶν λέγει «ἡμᾶς προσῆκεν ἀθετεῖν αὐτῶν τὸ Βάπτισμα. Ἐὰν μέντοι μέλλῃ τῇ καθόλου Οἰκονομίᾳ ἐμπόδιον ἔσεσθαι τοῦτο, πάλιν τῷ ἔθει χρηστέον καὶ τοῖς οἰκονομήσασι τὰ καθ' ἡμᾶς Πατράσιν ἀκολουθητέον». Συνάγεται ἐκ τῶν λέξεων τούτων τοῦ Α΄ Κανόνος τοῦ Μ. Βασιλείου ἀσφαλῶς μέν, ὅτι δέχεται οὗτος τὸ τῶν Νοβατιανῶν βάπτισμα ὡς ἔγκυρον, καίτοι, λέγει, Κυπριανὸς καὶ Φιρμιλιανὸς οἱ ἀρχαιότεροι ἀνεβάπτιζον ὅλους, προστίθησι δὲ καὶ τὴν φράσιν ***οἰκονομίας ἕνεκα***, προχωρεῖ δὲ κατά τινας καὶ ἐπεκτείνει τὴν οἰκονομίαν καὶ εἰς τοὺς Ἐγκρατίτας, δλδ. αἱρετικούς. Ἀλλ' ἀφοῦ ἡ Α΄ καὶ ἡ Β΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τοὺς ὄντως αἱρετικούς, Ἀρειανοὺς καὶ Μακεδονιανοὺς ὥρισαν νὰ μὴ ἀναβαπτίζωνται (πρβλ. Η΄ ΙΘ΄ τῆς Α΄ καὶ Ζ΄ τῆς Β΄), οὐδόλως βεβαίως καινοτομεῖ ὁ Μ. Βασίλειος λέγων περὶ τῶν Ἐγκρατιτῶν, αἱρετικῶν καὶ τούτων, «τῷ ἔθει χρηστέον καὶ τοῖς οἰκονομήσασι τὰ

καθ' ἡμᾶς Πατράσιν ἀκολουθητέον». Ἀλλὰ πλὴν τῶν δύο πρώτων Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ ἡ ΣΤ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τῷ 692 διὰ τοῦ 95ου Κανόνος θεσπίζει ὅσα καὶ ὁ Ζ' Κανὼν τῆς Β', καὶ ἄλλων μὲν αἱρετικῶν τὸ βάπτισμα θεωρεῖ ἔγκυρον καὶ δὲν ἀναβαπτίζει, ἄλλων δὲ ἄκυρον. Μεταξὺ τῶν μὴ ἀναβαπτιζομένων κατὰ τὸν 95ον τοῦτον Κανόνα τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου εἶναι πάλιν οἱ Ἀρειανοὶ καὶ Μακεδονιανοὶ προστίθενται δὲ καὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Νεστορίου, Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκούρου, ἀναντιρρήτως μὴ ὄντες σχισματικοί, ἀλλ' αἱρετικοί. Ἡ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος συνεκροτήθη κατὰ τῶν Εἰκονομάχων, ὡς γνωστόν, ἐπὶ Ταρασίου, περὶ δὲ τοῦ ἐγκύρου τοῦ βαπτίσματος τῶν αἱρετικῶν ἐν γένει, καὶ τῶν Εἰκονομάχων ἰδίᾳ, δὲν ἀναφέρει τι. Ἑπομένως ἰσχύουσιν ὅλοι οἱ Κανόνες τῆς Α', Β' καὶ ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου περὶ βαπτίσματος τῶν διαφόρων αἱρετικῶν. Τί οὖν ἐροῦμεν; ἡμεῖς ἀποφάσεις Οἰκουμενικῶν Συνόδων παραθέτομεν καὶ εἰς τὸ τέλος τὸ συμπέρασμα θὰ εἴπωμεν. Ἤδη μεταβαίνομεν εἰς τὴν μετὰ τὸ σχίσμα Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἐποχὴν ταύτην· 1ον] ἀπὸ τοῦ σχίσματος, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 1054 μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἤτοι μέχρι τοῦ 1453 καὶ 2ον] ἀπὸ τῆς ἁλώσεως μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν.

Καὶ δὴ πρῶτον ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ ἀπὸ τοῦ 1054 μέχρι τοῦ 1453 γνωστὸν ὅτι οὐδεμία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος συνεκλήθη, καίτοι δὲ συνεκλήθησαν πολλαὶ Τοπικαὶ Σύνοδοι ἔν τε τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Δύσει ἰδιαιτέρως ἐν ἑκάστῃ καὶ κοιναί, ὡς ἡ ἐν Φλωρεντίᾳ τῷ 1438, ὅλαι σχεδὸν κατεγίνοντο εἰς τὸ φλέγον τότε ζήτημα τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκ τοῦ Υἱοῦ, τὸ Filioque, ὅπερ κυρίως διεχώριζε τότε Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Ἐκκλησίαν. Αἱ ἀρχαῖαι αἱρέσεις, αἱ διαταράξασαι τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὰς προηγουμένας ἐποχὰς ἐπὶ δεκαετηρίδας καὶ ἔνιαι ἐπὶ αἰῶνας, ὡς λ. χ. οἱ Ἀρειανοί, οἱ Μακεδονιανοί, οἱ Νοβατιανοί, οἱ Νεστοριανοί, οἱ Εἰκονομάχοι καὶ λοιποί, ἢ ἐξέλιπον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἢ ἀπώλεσαν βαθμηδὸν πᾶσαν σημασίαν ἐν τῇ Χριστιανικῇ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ. Τὸ φλέγον ζήτημα ἦτο τὸ Ἐκκλησιαστικὸν σχίσμα Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως καὶ πᾶσα προσπάθεια ἐγίνετο μόνον πρὸς ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν καθ' ἡμᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους, πρὸς ὑποταγὴν δὲ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν Πάπαν, ὅπως ἠννόουν καὶ ἤθελον τὴν ἕνωσιν οἱ Δυτικοί, τῶν Ἀνατολικῶν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ στεργόντων τὴν τοιαύτην ἕνωσιν, δλδ. ὑποταγήν, καὶ δοξαζομένων πάντων τῶν Κληρικῶν ἡμῶν, τῶν οὐδόλως λιποψυχούντων, ἀλλὰ στερρῶς ἐχομένων τῶν πατρίων. Καὶ οἱ μὲν Ὀρθόδοξοι ἐκαλοῦμεν τοὺς Δυτικοὺς αἱρετικούς, διότι ἔσφαλλον περὶ τὸ δόγμα τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὸ γνωστὸν Filioque, ἐκεῖνοι δὲ ἀπεκάλουν ἡμᾶς σχισματικούς, ὡς μὴ ὑποτασσομέ-

νους τῷ Πάπᾳ Ρώμης. Περὶ τοῦ ἐγκύρου τοῦ βαπτίσματος αἱρετικῶν ἢ σχισματικῶν ἑπομένως οὐδεὶς λόγος ἢ δευτερεύων ἐγίνετο ἐν ταῖς τοπικαῖς ταύταις Συνόδοις ἢ ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν Πατέρων καὶ συγγραφέων Θεολόγων ἑκατέρας παρατάξεως.

Περὶ τοῦ ἐγκύρου ἢ μὴ τοῦ βαπτίσματος τῶν αἱρετικῶν 1) μετὰ τὸ 1054 καὶ 2) μετὰ τὸ 1453.

Ἤδη ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Κηρουλαρίου, ἐφ᾽ οὗ ὡς γνωστόν, ἐπῆλθε τὸ σχίσμα Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας τῷ 1054 ὁ Κηρουλάριος ἀνεβάπτιζε τοὺς Παπικοὺς ὡς εἰς μίαν κατάδυσιν βαπτιζομένους (πρβλ. Οἰκονομ. Σωζ. 1, 490 καὶ Migne CIV 744) καὶ ὁ Pichler δὲ ὁμολογεῖ ὅτι μετὰ τὸ σχίσμα ἀνεβάπτιζόν τινες τοὺς Λατίνους δλδ. ἐθεώρουν τὸ βάπτισμα αὐτῶν ἄκυρον. Μετὰ ἕνα δὲ περίπου αἰῶνα ὁ Βαλσαμὼν λέγει ὅτι πάντες οἱ βαπτιζόμενοι εἰς μίαν κατάδυσιν ἀναβαπτίζονται δλδ. οἱ Δυτικοί, ἐν τῇ ἐν Λατερανῷ δὲ Συν. (τὸ 1215 καν. 4), ἀφοῦ ἡ Κωνσταντινούπολις εἶχε κυριευθῇ ὑπὸ τῶν Λατίνων (τῷ 1204), κατακρίνονται οἱ Γραικοὶ ὡς ἀναβαπτίζοντες τοὺς Λατίνους· δλδ. ἀπὸ Μιχαὴλ τοῦ Κηρουλαρίου (1054) μέχρι τοῦ 1215 καὶ ἐφεξῆς οἱ Λατίνοι θεωρούμενοι ὡς βαπτίζοντες εἰς μίαν κατάδυσιν ἀνεβαπτίζοντο. Ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Δούκα, λατινοφρονοῦντος, ἐγένετο Συνοδικὴ ἀπόφασις νὰ μὴ ἀναβαπτίζωνται, ἀλλὰ νὰ γίνωνται δεκτοὶ δι᾽ ἁπλῆς μυρώσεως. Διὰ τοῦτο, τῷ 1261 ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, σφοδροῦ λατινόφρονος, Μελέτιος ὁ ὁμολογητής, ὡς γνωστὸν ἐγλωσσοκοπήθη ὑπ᾽ αὐτοῦ, διότι κατέκρινε τὸ βάπτισμα τῶν Λατίνων ὡς εἰς μιαν κατάδυσιν βαπτιζόντων. Ἐν τῇ Συνόδῳ ὅμως τῆς Φλωρεντίας (1438) οὐδεὶς ἐγένετο ἐπίσημος λόγος περὶ τοῦ βαπτίσματος τῶν Λατίνων (πρβλ. Οἰκονομ. Σωζ. τόμ. Α΄ 490). Ἐν τῇ ἐσχάτῃ δὲ Συνόδῳ (1450) ἐν Ἁγίᾳ Σοφίᾳ καθαιρεῖται ὁ λατινόφρων Πατριάρχης ὁ Μάμμος καὶ ἀνατρέπονται ἅπαντα τὰ ἐν Φλωρεντίᾳ γενόμενα, λέγεται δὲ ἄκυρον τὸ βάπτισμα τῶν Λατίνων, ἀλλὰ δὲν διατάσσεται ἀναβαπτισμός (πρβλ. Pichler Geschichte der Kirchl. Trennung Σελ. 228—235).

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ Δ′

(Ο ΑΠΟ ΔΕΡΚΩΝ)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου).

Β′

ΤΟ ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ (35)

Γερμανὸς ὁ Δ′ ὑπῆρξεν ***ἀνὴρ ἤπιος καὶ ἱλαρός, ἀρχιερεὺς ἐνάρετος καὶ ἀγαθώτατος, πατριάρχης φιλογενὴς καὶ φιλόμουσος, ἐργασθεὶς ζηλωτῶς ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων***. Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς μέχρι σήμερον περὶ αὐτοῦ ἀσχοληθείσης ἱστορίας (36). Καὶ ὁμολογοῦμεν ὅτι ὑπῆρξεν οὗτος κατὰ πάντα δίκαιος. Πᾶς ἀμερόληπτος παρατηρητής, παρακολουθῶν βῆμα πρὸς βῆμα τὴν ὅλην ποιμαντορίαν τοῦ ἀοιδίμου τούτου ἱεράρχου, ὥς τε μητροπολίτην καὶ ὡς πατριάρχου, θέλει καταλήξει εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα φθά-

(35) Τὴν πατριαρχικὴν ποιμαντορίαν Γερμανοῦ τοῦ Δ′ δύναταί τις νὰ παρακολουθήσῃ μελετῶν τὰ ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ Πατρ. Ἀρχειοφυλακείου ἔγγραφα τοῦ Γερμανοῦ, ἐκδοθέντα κατ' ἀμφοτέρας τὰς πατριαρχικὰς περιόδους αὐτοῦ καὶ ἀνερχόμενα εἰς 1082. Εἶνε δέ : 1037 γράμματα ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων ἐκκλ/κῆς, μοναστηριακῆς, κοινοτικῆς καὶ ἄλλης θρησκευτικῆς φύσεως— 40 ὑπομνήματα ἀρχιερατικῶν ἐκλογῶν διενεργηθεισῶν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ — 2 ἐκδόσεις πρὸς χειροτονίαν ἀρχιερέων Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης — καὶ 3 κανονικαὶ πράξεις. [Κωδ. Πατρ. Ἀρχ. ΚΑ′ 81—378. ΚΒ′ 41—72. ΚΓ′ 17—20. ΚΔ′ 1—149. ΚΗ′ 250—357. ΚΘ′ 40—51. ΧΜΒ′ 20—65. 186—196.

(36) ***Μ. Γεδεὼν*** Πατρ. Πίνακες σελ. 695—***τοῦ αὐτοῦ*** Πατριαρχ. ἱστορίας μνημεῖα. Ἀθῆναι. 1922 σ. 32.—***Ι. Σοκολὼφ*** ἱστορία κλπ. ὡς ἀνωτέρω σ. 569.—***Ἐκκλ. Ἀλήθεια*** Α′ σ. 77.—***Ζαχ. Μαθᾶ*** Κατάλογος κλπ. σ. 179. —***Σκαρλ, Βυζαντίου*** ἡ ΚΠολις τόμ. Β′ σ. 547. — ***Ἀριστοκλέους*** *Θεοδ.* Βιογραφία Κωνσταντίου Α′ κλπ. σ. 68.—***Δημ. Κυριακοῦ*** (Ἐκλ. ἱστορία Γ′ σ. 51.

νω ἀκόμη καὶ μέχρι τῆς αὐτῆς φρασεολογικῆς διατυπώσεως τοῦ ὡς ἄνω χαρακτηρισμοῦ (37).

*
* *

Ἀναλαβὼν τὴν διαποίμανσιν τῆς ἐπαρχίας ***Βιδύνης*** ὁ Γερμανὸς ἐπεδόθη ἀκαμάτως καὶ μετὰ ζήλου ἐνθέου εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐν ᾗ ἐτάχθη ἱερᾶς διακονίας, πρώτιστα μὲν καὶ μάλιστα ἐπιδείξας τὴν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ μέριμναν περὶ τὰς καθαρῶς ἐκκλησιαστικὰς καὶ πνευματικὰς ὑποθέσεις τῶν χριστιανῶν αὐτοῦ, ἔπειτα δὲ ἢ μᾶλλον ἐξ ἴσου πρὸς ἐκείνας καὶ περὶ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν αὐτῶν. Διὸ καὶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐπελήφθη τῆς ὑποστηρίξεως τῶν γραμμάτων διὰ τῆς ἱδρύσεως πρὸ παντὸς σχολῶν καὶ δὴ καὶ βουλγαρικῆς τοιαύτης ἐν Βιδύνῃ, πρὸς μόρφωσιν τῆς ὀρθοδόξου βουλγαρικῆς νεολαίας, προικοδοτήσας μάλιστα καὶ ἐξ ἰδίων τὴν σχολὴν ταύτην, δι' ἣν καὶ μετεκαλέσατο βούλγαρον διδάσκαλον διάκονόν τινα ἐκ τῆς ἱ. μονῆς Ρίγας σκεπτόμενος νὰ προβῇ ἀργότερον καὶ εἰς πλείονα τελειοποίησιν τῆς σχολῆς. Γενόμενος δ' εἶτα ποιμὴν τῆς ἐπαρχίας ***Δράμας*** ἐξηκολούθησε τὸ αὐτὸ ὡς ἄνω πρόγραμμα, ἐξ ἴσου μεριμνῶν περὶ τὴν ἵδρυσιν ἐκκλησιῶν τε καὶ σχολῶν πολλαχοῦ τῆς παροικίας αὐτοῦ ταύτης, ἰδίως ἐν Ἀλιστράτῃ καὶ Ροδολίβος, αὐτοπροσώπως ἐπιστατῶν εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν, ἵνα καὶ διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος προκαλέσῃ τὸ πρὸς τὰ γράμματα ἐνδιαφέρον τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ. Λέγεται ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὀλιγοετοῦς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δράμας ἀρχιερατείας αὐτοῦ ὁ Γερμανὸς διὰ πολλῶν μόχθων καὶ ἐξ ἰδίων ἐν μέρει δαπανῶν ἀνήγειρεν ὑπὲρ τὰς 30 ἐκκλησίας καὶ 8 σχολάς, δαπάνῃ δὲ αὐτοῦ ἐπίσης ἐξεπαιδεύθησαν ἐν ΚΠόλει καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ ἕνδεκα νέοι (38). Τὸ αὐτὸ παρατηροῦμεν καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ***Δέρκων***, ἔνθα ἐπεδόθη ἀξιοζήλως εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῶν πόρων τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν σχολῶν, ἰδιαιτέρως δὲ τῆς ἐν ᾗ ἥδρευεν κοινότητος Θεραπείων. Καὶ τὴν μὲν αὐτόθι ἱερὰν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἀνεκούφισε δι' ἀποσβέσεως τοῦ χρέους αὐτῆς καὶ δι' ἐξοικονομήσεως ἀργότερον καὶ χρηματικοῦ ποσοῦ πρός τε καλλωπισμὸν καὶ πρὸς ἀγορὰν οἰκοπέδου παρ' αὐτὴν δι' εὐρυτέραν ἀνακαίνισιν αὐτῆς· τὴν δὲ αὐτόθι ἐπίσης σχολὴν ἐπεσκεύασε καὶ προήγαγε καὶ πυρποληθεῖσαν [3 Ν/βρίου 1840] ἀνῳκοδό-

---

(37) Ἡ μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας ΚΠόλεως ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ Γερμανοῦ ἐπεξετάθη καὶ ἔξω τῶν ὁρίων αὐτῆς. Ὅρα προχείρως ***Καλλ. Δελικάνη*** Πατριαρχ. ἔγγραφα τόμ. Β' σ. 80. 271. 297. 318 625—27. 629.651.

(38) ***Σ. Βουτυρᾶ*** ὁ Πατριάρχης Γερμανός, ἐν τῷ ἡμερολ. ***Χρόνος***, ὡς ἀνωτέρω σ. 72. ***Ἐκκλ. Ἀλήθεια*** τόμ. Γ' [1882] σ. 331.

μησε, καθὰ περὶ πάντων τούτων ὁ ἀοίδιμος Πατριάρχης ἐσημείου τὰ ἑξῆς ἐν τῷ σχετικῷ πατριαρχικῷ καὶ συνοδικῷ Σιγιλλίῳ τῷ ἐκδοθέντι κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1843 :

«Τὸ ἐν Θεραπείοις τῆς θεοσώστου ἐπαρχίας Δέρκων κοινὸν Ἑλληνικὸν καὶ ἀλληλοδιδακτικὸν ἤδη σχολεῖον, τὸ πρὸ χρόνων λαμπρὸν καὶ περικλεὲς ὑπάρχον καὶ γενναίους ἐκφέρον καρποὺς διὰ τῶν ἀείποτε ἐν αὐτῷ συνισταμένων περιφήμων ἐπὶ παιδείᾳ διδασκάλων, ἐπειδὴ ἀπὸ τῶν καιρικῶν περιστατικῶν καὶ ἀνωμαλιῶν κατὰ μικρὸν ἠλαττώθη εἰς τὰ χρηματικὰ κεφάλαια καὶ μὴ ἔχον τὰς ἀναγκαίας προσόδους κατέστη ἀσυντελὲς σχεδὸν καὶ ἀνωφελὲς ὡς πρὸς τὴν ἐπίδοσιν τῆς νεολαίας· ἡ μετριότης ἡμῶν ἀναλαβοῦσα τὴν πνευματικὴν διοίκησιν τῆς θεοσώστου ταύτης ἐπαρχίας Δέρκων ἐπὶ τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Σεβασμιωτάτου προκατόχου ἡμῶν κυρίου Γρηγορίου, τοῦ λίαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ περισπουδάστου συναδελφοῦ, καὶ τὴν [εὐ]καιρίαν ταύτην τῆς πατριαρχικῆς περιωπῆς τῆς Σεβασμιωτάτης αὐτοῦ Παναγιότητος, ὡς ἀρυσαμένου ἀπὸ τούτου τοῦ σχολείου τὰ ἡδύτατα τῆς παιδείας νάματα, σύνδεσμον τῆς ὑπὲρ τῆς νεολαίας ἀξιοχρέῳ αὐτῆς προνοίᾳ καὶ φροντίδι εὑροῦσα καὶ διὰ συνδρομῆς χρηματικῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν καὶ τῆς λοιπῆς ἱερᾶς ἀδελφότητος ἱκανὸν συγκροτήσασα ποσὸν τήν τε ἐπισκευὴν τοῦ εἰς σαθρότητα καταντήσαντος τούτου σχολείου ἐποιήσατο τηνικαῦτα καὶ τὰ χρηματικὰ κεφάλαια καὶ τὰς προσόδους αὐτοῦ ἐπηύξησε καὶ ἀνέδειξεν αὖθις σχολεῖον τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων καὶ τῶν κοινῶν γραμμάτων δι᾽ ἀποκαταστάσεως ἐν αὐτῷ διδασκάλων εὐσεβῶν, χρηστοήθων, πεπαιδευμένων καὶ ἱκανῶν ὡς πρὸς τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν. Ἀλλ᾽ ἐν τῇ προσυμβάσῃ ἐσχάτως πυρκαϊᾷ τῆς χώρας ταύτης τῶν Θεραπείων πυρίκαυστον καὶ τοῦτο γενόμενον, ἀνῳκοδομήσατο καὶ περιεποιήσατο οὐδὲν ἧττον, ὠνησαμένη ἀπὸ ἰδίων αὐτοῦ χρημάτων καὶ τὰ τρία ἱερατικὰ μερίδια τῶν προεστώτων τῆς ἱερᾶς μητροπολιτικῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ ἐτήσιον πρόσοδον αὐτῷ προσπορισαμένη» (39).

(39) Περὶ τῆς ***Μητροπόλεως Δέρκων*** καὶ ἰδίως περὶ τῶν ***Θεραπείων*** ὅρα μελέτην ***Γεωργ. Π. Πουρναρᾶ*** «Ἐλάσσονες ἱστορικαὶ σελίδες ἐκ τῆς Θεραπειάδος» ἐν τῷ «Ἡμερολογίῳ τῆς Ἀνατολῆς» 1885, ἔκδ. ὑπὸ Ἀθ. Παλαιολόγου ΚΠολις 1883, σελ. 98 –163.—Μεγ. Ἑλλ. Ἐγκυκλοπ. τόμ. ΙΒ′ σ. 550.—*Σ.* ***Βουτυρᾶ*** ἐν τῷ ἡμερολ. ***Χρόνος*** ὡς ἀνωτ. σελ. 73. — Τὸ περὶ τῆς σχολῆς τῶν Θεραπείων πατριαρχ. καὶ συνοδικὸν ἐκ μεμβράνης σιγίλλιον σώζεται ὑπ᾽ ἀριθ. 4 ἐν τῷ κώδικι τῆς μ/πόλεως Δέρκων, ἐπὶ πλακὸς δὲ ἄλλοτε ἐντετειχισμένης ἐπὶ τῆς ἀρχαίας σχολῆς καὶ σήμε-

***

Ἀπολύων τὴν Ἐγκύκλιον αὐτοῦ πρὸς τοὺς μητροπολίτας τοῦ Θρόνου ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῶν πατριαρχικῶν εὐθυνῶν προέτρεπεν θαυμασίως αὐτοὺς εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν ἀπέναντι τοῦ κράτους καὶ τῶν χριστιανῶν αὐτῶν ποιμαντορικῶν καθηκόντων ὑπομιμνήσκων ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν ἀρχιερέων «**κεφαλαιωδῶς τὰ οὐσιωδέστερα τῶν ἀρχιερατικῶν χρεῶν**», ὡς ἑξῆς: «Ἐντελλόμεθα καὶ προτρεπόμεθά σοι ὅπως διατελῇς ἄγρυπνος καὶ προσεκτικὸς εἴς τε τὴν ἀπαρασάλευτον διατήρησιν τῶν θείων νόμων καὶ ἱερῶν κανόνων καὶ τὴν φυλακὴν τῶν πατροπαραδότων ἐθίμων καὶ κανονικῶν διατυπώσεων τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως παρὰ πᾶσι τοῖς ἐπαρχιώταις σου.... τοὺς ὁποίους ὀφείλεις διδάσκειν καὶ νουθετεῖν ἀδιαλείπτως καὶ ὑπαγορεύειν τὰ χριστιανικὰ αὐτῶν χρέη γενόμενος πρῶτος καλὸν παράδειγμα ἀρετῆς καὶ φόβου Θεοῦ καὶ ποιμαίνων αὐτοὺς ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ...... ἐμπνέων αὐτοῖς τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ εἰλικρινῆ ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν κραταιὰν βασιλείαν.... διενεργῶν ἀόκνως τὰ τῆς ποιμαντικῆς προστασίας σου ἱερὰ χρέη καὶ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ σου ὀρθοδόξου νεολαίας, ἐποπτεύῃς ἐν τῇ καλῇ διεξαγωγῇ τῶν σχολείων, τῇ ἀποκαταστάσει εὐσεβοφρόνων καὶ χρηστοήθων διδασκάλων καὶ τῇ παραδόσει μαθημάτων προσφόρων τῷ τε χριστιανικῷ καὶ ἠθικῷ ραγιαδικῷ πολιτεύματι καὶ προσέχῃς εἰς τὸ νὰ μὴ παρεισφρήσωσι κατά τε τὸ θρησκευτικὸν καὶ ἠθικὸν μέρος νεωτερισμοὶ.... ἐπεκτείνων δὲ τὴν παρατήρησιν καὶ ἀρχιερατικήν σου ἔρευναν ἐν ἑκάστῳ μέρει τῆς ἐπαρχίας σου κατοπτεύῃς ἐπιμελῶς μήποτε ἢ προϋπάρχωσιν εὑρισκόμενοι ἢ νεωστὶ παραγίγνωνται ἄνθρωποι ἀγνῶτες καὶ ἀμάρτυροι, καὶ ἑπομένως ὕποπτοι κατά τε τὰ θρησκευτικὰ φρονήματα καὶ τὴν ἠθικὴν διαγωγὴν ταράττοντες τὴν ἡσυχίαν τῶν χριστιανῶν σου καὶ λόγοις ἢ τρόποις λυμαινόμενοι τὴν εὐσέβειαν αὐτῶν καὶ τὴν εὐζωΐαν

ρον εὑρισκομένης ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἀναγινώσκονται τάδε:

1841.

Πυρὸς φλόγες μανιώδεις ἀπετέφρωσαν ἐκεῖνο τὸ νεοδμηθὲν Μουσεῖον
διὰ συνδρομῆς τοῦ θείου Πατριάρχου Γρηγορίου
καὶ τοῦ ποιμενάρχου Δέρκων Γερμανοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀνδρῶν τῶν [θαυμασίων.
Δὲν ἀπετεφρώθη ὅμως μὲ τὴν ὕλην καὶ ὁ ζῆλος ὁ διάπυρος ἐκείνων
ἀλλ' ἐζωπυρώθη μᾶλλον καὶ μὲ ὀργασμὸν μεγάλον
ἀνηγέρθη αὖθις ἤδη ἡ σεπτὴ αὐτὴ οἰκία τῶν Μουσῶν τῶν Πιερίδων.

σκανδαλίζοντες.... μὴ διαλείπῃς δὲ γράφων ἡμῖν περὶ πάσης ἰδέας σου καὶ κοινῆς τῶν ἐπαρχιωτῶν σου ὑποθέσεως καὶ ἀνάγκης δεομένης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἀντιλήψεως, ἵνα λαμβάνῃ τὸ προσῆκον καὶ εὐλογοφανὲς πέρας.... » (40)

Ἡ Ἐγκύκλιος αὕτη, διαχαράττουσα ὁλόκληρον πρόγραμμα ποιμαντορικῆς ἐνεργείας, τεθὲν ἤδη ἀπὸ τῆς α΄ αὐτοῦ πατριαρχείας ὑπὸ τὰ ὄμματα καὶ τὴν εὐθύνην τῶν ἀρχιερέων τοῦ θρόνου, ἀποτελεῖ αὐτὸ τοῦτο ἐν ταῖς γενικαῖς γραμμαῖς καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς ὅλης πατριαρχικῆς ποιμαντορικῆς δράσεως τοῦ Γερμανοῦ, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῆς ἐπὶ μέρους συνοπτικῆς ἀναπτύξεως τῶν διαφόρων σημείων αὐτῆς.

α΄. — Ὁ Γερμανὸς ἓν τῶν πρωτίστων αὐτοῦ μελημάτων ἐθεώρησεν ὅπως καλέσῃ κλῆρον καὶ λαὸν «εἰς εὐγνώμονα καὶ εἰλικρινῆ ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν κραταιὰν βασιλείαν» συνιστῶν καὶ ἐντελλόμενος πᾶσιν ἀνεξαιρέτως «τὴν μέχρι κεραίας διατήρησιν τῶν ἱερῶν τῆς ἐντελοῦς εὐπειθείας καὶ ὑποταγῆς αὐτῶν καὶ τὴν θερμὴν προθυμίαν εἰς τὰς ὑψηλὰς διαταγὰς» τοῦ Ἄνακτος καὶ τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ. Ἡ τοιαύτη δὲ ὀφειλετικὴ ἄλλως στάσις τοῦ Πατριάρχου πρὸς τὸ βασίλειον κράτος παρεῖχεν ἐκείνῳ, ***ὡς ἐθνάρχῃ***, ὅλον τὸ θάρρος καὶ τὸ δικαίωμα ὅπως ἀναφερόμενος εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ζητῇ δικαιοσύνην καὶ προστασίαν ἐν οἷς ἔβλεπεν ἐλλειπούσας τὰς ἀρετὰς ταύτας. Ἡ μελέτη τῶν σχετικῶν ἐγγράφων μαρτυρεῖ περὶ τούτου (41), ὅπως πάλιν καὶ ἡ παρακολούθησις τῆς πατριαρχείας [α΄ καὶ β΄] τοῦ Γερμανοῦ βεβαιοῖ περιτράνως τὴν ἀλήθειαν ὅτι οὗτος ζηλοτύπως περιφρουρήσας τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπεραμυνθεὶς τῶν προνομίων τοῦ Γένους εἶδεν ἐν τέλει κατοχυρούμενα ταῦτα ἔτι ἅπαξ διὰ φιρμανίου τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοὺλ Μεδζὴτ [κατὰ Μάϊον τοῦ 1853] (42). Τὸ φιρμάνιον τοῦτο ἐνῷ ὡμολόγει ἀφ' ἑνὸς ὅτι συνέβησαν ***καταχρήσεις τινὲς προελθοῦσαι ἐξ ἀμελείας***, διεβεβαίου ἀφ' ἑτέρου ὅτι αὗται ***θὰ ἐξαλειφθῶσι παντελῶς*** τηρουμένων εἰς τὸ διηνε-

(40) ***Κωδ. Πατρ. Ἀρχ.*** ΚΗ΄ σ. 250.

(41) ***Κωδ. Πατρ. Ἀρχειοφ.*** ΚΑ' σελ. 162. ΚΔ΄ 1. 7. 25. ΚΗ΄ 250. 280. 285. 357.—***Ι. Σοκολώφ***, ἱστορία κλπ. ὡς ἀνωτέρω σελ. 275. 277. 553.

(42) Ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου τούτου [1839 1861] τὴν 3ην Ν/βρίου 1839 ἐξεδόθη τὸ ***Χάττ-ι-σερὶφ τοῦ Γκιουλχανέ***, διάταγμα εἰσηγητικὸν πολλῶν μεταρρυθμίσεων ἐν τῇ διοικήσει, καὶ μεταξὺ ἄλλων καὶ «ἐγγυήσεων ἐξασφαλιζουσῶν εἰς τοὺς ὑπηκόους τοῦ Σουλτάνου πλήρη ἀσφάλειαν ζωῆς, τιμῆς καὶ περιουσίας». Ἐπηκολούθησε [1843] ***διάταγμα*** τοῦ αὐτοῦ ἀπαγορεῦον ***πάντα διωγμὸν ἕνεκα θρησκείας***. Κατόπιν [1853] τὸ ***Φιρμάνιον***, περὶ οὗ ὁ λόγος ἐνταῦθα, καὶ τέλος [18 Φεβρουαρίου 1856] τὸ ***Χάττι Χουμαγιούν***, ἀποτελοῦν τὴν κορωνίδα τῶν ἀναληφθεισῶν ἐπισήμων ὑποχρεώσεων τῆς Ὀθωμ. Κυβερνήσεως περὶ ἐξασφαλίσεως τῶν δικαίων

κὲς ἀπροσβλήτων τῶν ἐν λόγῳ προνομίων (43). Ὁ Γερμανὸς συγκαλέσας ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐκκλησιαστικὴν-ἐθνικὴν συνέλευσιν κατέστησε γνωστὸν τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐν λόγῳ φιρμανίου, ἀπὸ μέρους δὲ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους ὑπέβαλε τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ ἔγγραφον [31 Μαΐου 1853] κοινῆς εὐγνωμοσύνης ἐκδηλωτικόν (44).

β'.—Ποιμαντορικὴν μέριμναν ἐπεδείξατο ὁ Γερμανὸς καὶ εἰς ὅ,τι ἀφεώρα τὴν ***θρησκευτικὴν ζωὴν*** καὶ καθόλου τὴν ***ἐκκλησιαστικὴν*** τοιαύτην τῶν χριστιανῶν. Ἐξεδηλώθη δ' αὕτη πλουσίως καὶ σθεναρῶς διὰ τῆς καταπολεμήσεως τῶν ἑκασταχοῦ ἀναφαινεισῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ ἰδιαιτέρως τῆς ἀπὸ μέρους καθολικῶν καὶ προτεσταντῶν διενεργουμένης προπαγάνδας, διὰ τῆς διαδόσεως θρησκευτικῶν βιβλίων, εἰδικώτερον δὲ διὰ τῆς ἱδρύσεως ἐκκλησιῶν καὶ τῆς ἐκτυπώσεως ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων πρὸς χρῆσιν ἐν αὐταῖς (45).

γ'.—Περὶ τῶν ***οἰκονομικῶν*** πραγμάτων τοῦ Κέντρου καὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἰδιαιτέρα κατεβλήθη μέριμνα. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸ πρῶτον, τὸ Πα-

---

καὶ προνομίων τῶν μὴ μουσουλμάνων αὐτῆς ὑπηκόων. Ἀπόρροια τοῦ Χάττι Χουμαγιοὺν ὑπῆρξεν ἡ σύγκλησις ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Ἐθνοσυνελεύσεως, ἥτις καὶ κατήρτισε τοὺς γνωστοὺς «Ἐθνικοὺς Κανονισμούς». (***Μ. Ἑλλ. Ἐγκυκλοπαιδ.*** Α' σ. 42.—Τὰ δίκαια καὶ προνόμια τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου. Ἔκθεσις συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, εἰσηγουμένου ἀρχιμ. ***Κ. Δελικάνη*** ΚΠολις. 1909. σελ. 51 καὶ ἑξ. — ***Μ. Γεδεών***, αἱ φάσεις τοῦ παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος κλπ. ΚΠολις. 1910 σ. 62. — Μ. Διδυμοτείχου ***Φιλαρέτου***, Ἐκκλ. Ἱστορία τόμ. Γ' μέρος β' Ἀλεξάνδρεια. 1928. σ. 19.— ***Α. Διομ. Κυριακοῦ*** Ἐκκλ. Ἱστορία τόμ. Γ' Ἀθῆναι 1898. ἔκδ. β' σελ. 23. —Albert Malet, l'époque contemporaine 5 éd. Paris 1913 σελ. 520. —***Ἰ. Σοκολὼφ*** ἡ ἱστορία ὡς ἀνωτ. κλπ. σ. 277).

(43) Τὸ κείμενον ἐν τῷ ***Β' Παραρτήματι***—***Ἐκκλ. Ἀλήθεια*** τόμ. Γ' [1882] σ. 749. — ***Μ. Γεδεὼν*** αἱ φάσεις τοῦ παρ' ἡμῖν κλπ. ὡς ἀνωτέρω σ. 114.—Τὰ δίκαια καὶ προνόμια τοῦ Οἰκουμ. Π/χείου ὡς ἀνωτέρω σελ. 51. 53-55.—Ἱστορικὰ μνημεῖα τοῦ Ἄθω ὑπὸ Μ. πρ. ***Λεοντοπόλεως Σωφρονίου*** ἐν τῷ περιοδικῷ ***Ἑλληνικὰ*** τόμ Β' [1929] σ. 337. — Ἀνάλεκτα Ἱεροσολ. Σταχυολογίας ὑπὸ ***Α. Κεραμέως*** τόμ. Γ' σελ. 509. — Προκήρυξις [8 Ἰουλίου 1853] φέρουσα τὰς ὑπογραφὰς τοῦ Σεϊχουλισλὰμ καὶ τῶν Ὑπουργῶν, ἐν ἐνεργείᾳ τε καὶ ἐν διαθεσιμότητι, ἐκοινοποίησε καθ' ἅπαν τὸ κράτος τὴν ἐν τῷ Φιρμανίῳ τούτῳ σουλτανικὴν διαταγήν, ἐγκύκλιοι δὲ κυβερνητικαὶ [ἀπὸ 14 Ἰουλίου καὶ 31ης Δ/βρίου 1853] πρὸς τὰς Μ. Δυνάμεις ἐπεβεβαίουν τὴν κύρωσιν τῶν προνομίων διὰ τῶν ἐκδοθέντων φιρμανίων, ἐφ' ὅσον τὸ πρὸς τὸν Γερμανὸν φιρμάνιον ἀνεκοινώθη καὶ εἰς τοὺς πνευματικοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Ἀρμενίων, Ἀρμενοκαθολικῶν, Προτεσταντῶν καὶ Ἰουδαίων.

(44) Τὸ κείμενον ἐν τῷ ***Β' Παραρτήματι***.—***Μ. Γεδεών***. Αἱ φάσεις τοῦ ἐκκλ/κοῦ ζητήματος κλπ. ὡς ἀνωτέρω σ. 62-64.

(45) ***Κωδ. Π. Ἀρχ.*** ΚΑ' 110. 255. 371. ΚΓ' 41. 106. ΚΔ' 26. 42. 98.—***Ἰ. Σοκολὼφ*** ἱστορία κλπ. ὡς ἀνωτ. 555. 557. 558. 564.

τριαρχεῖον, ὁ Γερμανὸς εἰσηγήθη τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ ἐφαρμογὴν νέου κανονισμοῦ ἑνὸς κεντρικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ἀναθεὶς τὰς εὐθύνας εἰς πεπειραμένα ἀρχιερατικὰ καὶ λαϊκὰ πρόσωπα· ὡς πρὸς δὲ τὰς ἐνορίας καὶ κοινότητας καὶ ἐπαρχίας συνίστα ἑκάστοτε τὴν ἐκλογὴν ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῶν ἐκ προσώπων σεβαστῶν τὴν ἡλικίαν καὶ εὐϋπολήπτων ἀπό γε βίου, ἐχουσῶν δὲ ὡς ἔργον τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν τῶν διαφόρων εὐαγῶν καταστημάτων [ναῶν, σχολῶν, πτωχοκομείων, νοσοκομείων κλπ.], ἄνευ ὅμως οὐδεμιᾶς ἀναμίξεως αὐτῶν εἰς ὑποθέσεις καθαρῶς ἐκκλησιαστικὰς τῶν ἐνοριῶν ὡς καὶ εἰς μοναστηριακὰς τοιαύτας, περὶ ὧν ἐλαμβάνετο ἰδιαιτέρα φροντίς. Ἰδιαιτέρως προκειμένου περὶ τῶν ἐνοριακῶν ναῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ΚΠόλεως ἐξέδωκε συνοδικὸν γράμμα περὶ τῶν ἐπιτρόπων αὐτῶν, ἐζήτει δὲ τακτικὴν λογοδοσίαν ἐνώπιον ἐπὶ τούτῳ καταρτισθείσης ἐξ ἀρχιερέων καὶ λαϊκῶν ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς (46).

δ'—Γερμανὸς ὁ Δ' διεκρίθη πρωτίστως διὰ τὴν ἄκραν αὐτοῦ ***φιλομουσίαν***, ἀρετὴν ὑψίστην τὴν ὁποίαν καὶ ὡς μητροπολίτης εὐρέως καὶ ὡς πατριάρχης εὐρύτερον ἐφήρμοσεν. Ὁ ἀναδιφῶν τὰς σελίδας τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ θὰ ἀντιληφθῇ ἀμέσως ὅτι ὁ ἀοίδιμος ἐξεδήλου μίαν βαθεῖαν ἀγάπην καὶ ὑπόληψιν πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὰ σχολεῖα, καταβάλλων καὶ ἐμπνέων τοῖς ἄλλοις μίαν ὅλως ἰδιαιτέραν προσπάθειαν διὰ τὴν μόρφωσιν τῆς ὀρθοδόξου νεολαίας καὶ εἴτε διὰ γραμμάτων προτρεπόμενος καὶ ἐνθαρρύνων, εἴτε διὰ πράξεων ἐκκλησιαστικῶν καὶ σιγιλλίων συνοδικῶν κατασφαλιζόμενος τὴν ἵδρυσιν καὶ λειτουργίαν καὶ διοίκησιν καὶ συντήρησιν σχολείων ἀλληλοδιδακτικῶν τε καὶ ἑλληνικῶν, ὡς ἐλέγοντο τότε, εἴτε πάλιν συνιστῶν καὶ ὑποδεικνύων τὴν ἀποστολὴν καὶ τὸν διορισμὸν διδασκάλων ἐμπείρων καὶ ἱκανῶν ὅπως ἐμπνεύσωσι τοῖς μαθηταῖς γνώσεις θρησκευτικῶς τε καὶ ἠθικῶς καὶ ἐθνικῶς ὑγιεῖς, εἴτε καὶ ἐξελέγχων τὰ σχολικὰ καὶ μὴ βιβλία καὶ διενεργῶν πολλάκις καὶ τὴν διανομὴν καταλλήλων τοιούτων καὶ ὅλως δωρεάν, ἔτι δὲ ὑποστηρίζων καὶ τὸν καταρτισμὸν καὶ τὸν πλουτισμὸν βιβλιοθηκῶν, καὶ ταῦτα πάντα προκειμένου ὄχι μόνον περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ δικαιοδοσίας ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Θρόνου, καὶ συμβουλεύων, ἐνίοτε μάλιστα καὶ μετ' ἀπειλῶν ἐκκλησιαστικῶν, ὄχι μόνον ἐπαρχίας καὶ κοινότητας καὶ λαϊκοὺς ἀλλὰ καὶ ἱερὰς μονὰς γενικῶς καὶ μοναχοὺς ἐπὶ μέρους, πρὸς ὑποστήριξιν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν σχολείων. Προκειμένου δὲ περὶ τῶν σχολῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς αὐτοῦ ἐσκέφθη καὶ περὶ συντάξεως καὶ ἐφαρμογῆς ὁμοιο-

(46) ***Κωδ. Π. Ἀρχ.*** ΚΑ' 97. 124. 136. 145. 367. ΚΔ' 39. ΚΘ' 43.—***Ἰ. Σοκολὼφ ἱστορία κλπ.*** ὡς ἀνωτ. σ. 553. 555. 567.—***Μ. Ἑλλ. Ἐγκυκλ.*** Η' σ. 248.

μόρφου ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, ἀλλ' ἐπελθὼν ὁ θάνατος κατέστησε τὸ σχέδιον τοῦτο ἀνεκτέλεστον (47).

ε΄] Τὸ **φιλάνθρωπον** τοῦ Γερμανοῦ διαβλέπει τις πολλαχοῦ τῶν ποιμαντορικῶν αὐτοῦ σκέψεων καὶ ἐνεργειῶν. Ἐπεμελήθη τῆς ἱδρύσεως **κιβωτίου τῶν ἐλεῶν** προωρισμένου κυρίως ἵνα ἐξυπηρετήσῃ τὰς ἀνάγκας τῶν πτωχῶν κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα καὶ πρὸς τοῦτο δὲν ὑπῆρξεν ἄκαρπος ἡ πατριαρχικὴ ἔκκλησις παρ' ἄλλοις τε καὶ παρὰ τῷ Ἁγίῳ Ὄρει καὶ τῷ Σινᾶ. Ἀλλ' ὅ,τι κυρίως δύναται ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης νὰ ἐξάρῃ τὴν β΄ πατριαρχείαν τοῦ ἀοιδίμου πρωθιεράρχου ὑπῆρξεν ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἵδρυσις **Ὀρφανοτροφείου** ἔξω τοῦ Ἑπταπυργίου. Γνωστὸν βεβαίως ὅτι ἡ φιλάνθρωπος μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας ὑπὲρ τῶν πασχόντων καὶ ἀσθενῶν δὲν ἔπαυσε ποτέ, ἀπὸ τῶν μέσων δὲ τοῦ ιη΄ αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς ἔχομεν νὰ ἀριθμήσωμεν καὶ τρία νοσοκομεῖα: τὸ ἔξω τῶν ἑπτὰ Πύργων, τὸ ἐν Σταυροδρομίῳ [Ταξειμίῳ] καὶ τὸ ἐν Γαλατᾷ [ὅπου νῦν τὸ Μ. Ἐθν. χάνιον]. Ἀλλ' ἐπληθύνοντο οἱ ἀσθενεῖς καὶ οἱ ἀνέστιοι γέροντες καὶ οἱ φρενοβλαβεῖς καὶ οἱ ἀνιάτως πάσχοντες καὶ οἱ ὀρφανοὶ παῖδες καὶ ἔπρεπε νὰ τεθῇ μία τάξις πραγμάτων διὰ τῆς ἱδρύσεως καὶ ἄλλων κτιρίων καὶ συνεπῶς τῆς ἀραιώσεως τῶν περιθαλπομένων καὶ δὴ ἀναλόγως τῆς ἀσθενείας τῆς ἄλλης ἀνάγκης αὐτῶν. Τότε κατεδείχθη τὸ πρακτικὸν καὶ φιλάνθρωπον πνεῦμα τοῦ Πατριάρχου, ὅστις εἰσηγηθεὶς ἐπέτυχε τὴν ἵδρυσιν, ἐθνικῇ δαπάνῃ, **Ὀρφανοτροφείου** ἐπὶ σκοπῷ «νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐκπαιδευτήριον, ὅπου ἄπορα καὶ ἀνέστια τέκνα νὰ ἐκπαιδεύωνται καὶ διδασκόμενα τέχνην τινὰ νὰ πορίζωνται ἀκολούθως πόρον ἔντιμον καὶ ἐπαρκῆ» (48).

(Ἀκολουθεῖ).

† Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

(47) Τὴν ἐκπαιδευτικὴν καθόλου τοῦ Γερμανοῦ μέριμναν ᾐσθάνθησαν ἄλλαι τε καὶ αἱ κοινότητες: Βαλατᾶ, Βεβεκίου, Γενῆ Μαχαλὲ καὶ Νεοχωρίου τοῦ Βοσπόρου, Ἡρακλείου, Κυδωνίας, καὶ Ρεθύμνης [Κρήτης], Καισαρείας, Πάτμου, Θεσσαλονίκης, Ἀλιστράτης, Καλλιπόλεως, Κυδωνιῶν, Νίγδης, Συνασσοῦ, Τραπεζοῦντος,]Κωδ. Πατρ. Ἀρχειοφ. ΚΑ΄ 82. 125. 131. 144. 188. 208. 212. 224. 252. 269. 278. 284. 358. 366. 374. ΚΓ΄ 33. 61. 100. 115. ΚΔ΄ 7. 8. 84. 130. ΚΗ΄ 258. 272. 277. 298. 313. 339. 341. 344. 354. ΚΘ΄ 48.— ***Ι. Σοκολὼφ*** ἱστορία κλπ. ὡς ἀνωτ. σελ. 561-64. 569. — ***Β. Καλλίφρονος*** Ἐκπαιδευτικὰ καὶ Ἐκκλησιαστικά. ΚΠολις. 1867. σελ. 14-17.

(48) ***Κωδ. Πατρ. Ἀρχ.*** ΚΑ΄ 367. ΚΓ΄ 96. ΚΗ΄ 297. 298. 304. 314. 315. 346. —***Α. Πασπάτη*** ὑπόμνημα περὶ τοῦ Γραικικοῦ Νοσοκομείου τῶν ἑπτὰ Πύργων. Ἀθῆναι, 1862 σ. 17-18. — ***Εὐγενίου ἱερέως***, ἡ Ζωοδόχος Πηγὴ κλπ. ὡς ἀνωτ. σ. 192. — ***Θεοδ. Ἀριστοκλέους*** βιογραφία Κωνσταντίου Α΄ κλπ. ὡς ἀνωτ. σ. 68. — ***Μ. Γεδεὼν*** φιλάνθρωποι διατάξεις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν κάτω χρόνων ἐν ***Ἐκκλ***

ΕΚ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΕΝ ΑΓΙΩι ΟΡΕΙ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΙΒΗΡΩΝ

Βυζαντιναὶ Διαθῆκαι.

[Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 618 τοῦ ἔτους 1930].

Διαθήκη τῆς Καλῆς, θυγατρὸς Βασιλακίου Κουροπαλάτου, συζύγου τοῦ Συμβατέου Κουροπαλάτου τοῦ Πακουριανοῦ, τῆς μετὰ ταῦτα Μαρίας μοναχῆς.

Δίκαιόν ἐστι καὶ λίαν ἁρμόδιον, πάντας θνητοὺς γεγονότας, καὶ τὴν τοῦ θανάτου... φροντίδα ποιεῖσθαι· πλέον δὲ τῶν ἄλλων, τοὺς τὸν μονήρη βίον ἀσπασαμένους καὶ συνθήκας πρὸς Θεὸν ἔχοντας,|| ἀποτάξασθαι μὲν τοῖς γηΐνοις, ποθῆσαι δὲ τὰ οὐράνια· διάτοι τοῦτο κἀγώ, Μαρία μοναχὴ ἡ θυγάτηρ Βασιλακίου Κουροπαλάτου ἀποιχομένου καὶ Ξένης μοναχῆς τῆς Διαβατίνας τῆς καὶ περιούσης, νόσῳ μὲν περικειμένη, τὸν δὲ νοῦν ἐρρωμένον καὶ τὰς φρένας ἀβλαβεῖς ἔχουσα || τῇ τοῦ Θεοῦ μου χάριτι, ἠθέλησα τὴν σήμερον φανερὰν διαθέσθαι· δειλιάσασα μὴ ἐπ' αἰφνιδίας τῆς τοῦ θανάτου.... ἐπελθούσης μοι, ἀδιοίκητα καὶ ἀπρονόητα ἐαθῶσι τὰ... πάντα. Ἐπειδὴ γὰρ παρὰ τῶν προγεγραμμένων || αὐθεντῶν καὶ γονέων μου πρὸς γάμου κοινωνίαν συνεζεύχθην τῷ ἀποιχομένῳ Κουροπαλάτῃ Κῦρ Συμβατικίῳ τῷ Πακουριάνῳ παραλαβόντι προσώπῳ ἐμῷ καὶ προῖκα ὅσην τὰ γαμήλιά μου σύμφωνα παρέχουσι· μικρὸν δὲ τῷ βίῳ ἄμφω ἡμῶν συμβιωσάντων,|| ἐκεῖνος μέν, οἴμοι τῇ τρισαθλίᾳ! αἰφνιδίως τῶν τῇδε ἀπέπτη, ἐν αὐτῷ τῷ τῆς νεότητος ἄνθει· ἐγὼ δὲ ἀπροστάτευτος καὶ ἀπαραμύθητος καὶ μεμονωμένη καταλιμπάνομαι· ἄμοιροι γὰρ παίδων διετηρήθημεν, πράγματος ἐπονειδίστου τοῖς ἅπασι, μᾶλλον δὲ || γυναιξί, καὶ ἵνα μὴ κατάλεπτον τὴν ἐμὴν

Ἀληθεία Η' σ. 267. 272 — *τοῦ αὐτοῦ* Πατριαρχ. Πίνακες σ. 699. — *Κυζίκου Καλλινίκου* περὶ τῆς ἱ. μονῆς τῆς ἁγίας Τριάδος Χάλκης κλπ. Ἀθῆναι 1925 σ. 24. — 1. *Κυριακοῦ* Ἐκκλ. ἱστορία τόμ. Γ' σ. 51. — *Ἡρακλείας Φιλαρ. Βαφείδου* Ἐκκλ. ἱστορία Γ' β' σ. 251. 379. — Τὸ ἐν Πριγκήπῳ Ἐθν. Ὀρφανοτροφεῖον, ἐν τῷ *ἡμερολογίῳ* τῶν Ἐθν. Φιλ. Καταστημάτων 1905 ἔτος Α' σ. 95. — *Καλλ. Λεϊκάνη* περιγραφικὸς κατάλογος τῶν ἐν τοῖς Π. κώδιξι περὶ τῶν ἐν Ἄθῳ Μονῶν. ΚΠολις. 1902 σ. 69. 99. 101. — *Ι. Σοκολώφ*, ἱστορία κλπ. ὡς ἀνωτ. σ. 553. 554. 569. — *Μ. Ἑλλ. Ἐγκυκλοπ.* Η' 248. — Ἐν τῷ 44ῳ ἄρθρῳ τοῦ «Γεν. Κανονισμοῦ τοῦ ἐν Πριγκήπῳ Ἐθν. Ὀρφανοτροφείου». ΚΠολις 1904 σ. 26, ἀναγράφεται μεταξὺ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Ὀρφανοτροφείου τούτου, δεύτερος μετὰ τὸν Σουλτάνον, *«ἡ Α. Θ Παναγιότης, ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Γερμανὸς ὁ Δ'».*

ἐλεεινολογήσωμαι τύχην· ἀλλ' ἐπὶ τὴν προκειμένην βαδίσω ὑπόθεσιν. — Ὁ μὲν μακαρίτης ἐκεῖνος αὐθέντης καὶ σύμβιός μου, φανερὰν διαθήκην ἐποίησε, καὶ τὴν αὐτοῦ θέλησιν ταύτην δήλην καθίστησιν καὶ κυρίαν καὶ ἐξουσιάστριαν || ἀλογοθέτητον, ἀλογαρίαστον καὶ ἀνεπιτήρητον ἐμὲ τῆς ὅλης οὐσίας αὐτοῦ, ὅση ἐν κινητοῖς καὶ ὅση ἐν ἀκινήτοις πεποίηκεν. Ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐπιτροπὴν καὶ διοίκησιν πάντων, ὧν διέθετο, ἀνέθετο ἐπ' ἐμὲ καὶ τὸν ἑτεροθαλῆ τούτου αὐτάδελφον τὸν Μάγιστρον κύριον Σέργιον. || Καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ μου χάριτι καὶ ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου μου, πάντα τὰ παρ' ἐκείνου ἐνταλθέντα κατὰ τὴν ἐκείνου θέλησιν καὶ τὸ τέλος ἀπείληφε· καὶ οὐκ ἐντραπήσομαι τοῦτον ἐν τῇ φρικτῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ἢ λόγον ἀποδώσω αὐτῷ, ὡς μέχρι καὶ τοῦ τυχόντος || παριδοῦσά τι ὧν διωρίσατο, ἢ μὴ ποιήσασα πάντα ὅσα προσέταξε καὶ ὡς προσέταξεν. Ἐπεὶ καὶ τὴν τούτου διαθήκην, ἐπὶ τοῦ Κοιαιστορικοῦ βήματος ἤνοιξα, καὶ τὸ κῦρος ἔλαβεν ἐν αὐτῷ καὶ τὸν ἐπίτροπον ταύτης ἠσπασάμην καὶ μετὰ τοῦ Μαγίστρου || Κόρη Σεργίου τοῦ αὐταδέλφου αὐτοῦ τὸν διαμοιρασμὸν ἐπὶ πᾶσι τοῖς καταλειφθεῖσι αὐτῷ καὶ ἐμοὶ παρὰ τοῦ αὐταδέλφου αὐτοῦ ἐποιησάμην, καθὼς ἐκεῖνος διέθετο· καὶ πᾶσαν τὴν ἐπιλαγχάνουσαν αὐτῷ μερίδα πρὸς τοῦτον κατεβαλόμην καὶ ἀπόδειξιν ἐκ τούτου || ἀνελαβόμην. Ἀλλὰ καὶ τοῖς λεγαταρίοις ἀπελευθέροις τε καὶ ἐλευθέροις τὰ ἐαθέντα λεγάτα αὐτοῖς παρὰ τοῦ κυρίου αὐτῶν δέδωκα πρὸς αὐτοὺς καὶ αἱ τούτων ἀποδείξεις εἰσὶ παρ' ἐμοί. Καὶ οὐδὲν τῇ τῆς Θεοτόκου μοι χάριτι ὑποχρεωστεῖται ἔτι λαβεῖν ἐκ τῆς οὐσίας || ἐκείνου· μᾶλλον δὲ γράψαντος ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ τοῦ μακαρίτου ἐκείνου αὐθεντὸς καὶ συνεύνου μου κηδευθῆναι ἐν τῇ Μονῇ τῶν Ἰβήρων καταβαλλομένου μου ὑπὲρ καταθεσίμου, ὅπερ ἂν ἀνὰ μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῶν μοναχῶν τοποθέσιον κατεβαλόμην πρὸς τοὺς μοναχοὺς || τῆς τοιαύτης Μονῆς δι' ἀποδείξεων αὐτῶν λίτρας ἑπτὰ χιλιάδας χρυσᾶ νομίσματα· καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ Μονῇ τὸ ποθεινότατον ἐμοὶ ἐκείνου σῶμα ἐνεταφίασα, καθὼς καὶ ἐκεῖνος ἠσπάσατο. Διὸ καὶ τὸν τοῦ αὐτοῦ μου ἀνδρὸς πόθον ἀεὶ πρὸ ὀφθαλμῶν φέρουσα καὶ αἰωνίως || τοῦτον μνημονεύεσθαι θέλουσα, ἐπαφίημι τῇ αὐτῇ Μονῇ εἰς ψυχικὴν τοῦ πολλάκις μνημονευθέντος αὐθεντὸς καὶ συμβίου μου καὶ εἰς τὴν ἐκείνου ἀπόφλησιν τῶν ἐμῶν πολλῶν ἁμαρτημάτων, τὸ κτῆμά μου τὴν Ραδολίβοις μετὰ καὶ πάντων τῶν δικαίων || καὶ προνομίων αὐτοῦ ἄνευ τῶν ἐκεῖσε ἐχόντων εὑρεθῆναι ζώων ἁδρῶν τε καὶ λεπτῶν καὶ τῆς ὅλης εἰσόδου τοῦ τε σίτου καὶ κριθῆς τῶν εἰσοδιασθέντων κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου μου καὶ τῶν προεισοδιασθέντων· ἅπασαν γὰρ εἰσοδίαν τοῦ τότε καιροῦ καὶ || πᾶν τὸ ἀλλαχοῦ βούλομαι διασκορπισθῆναι· μετὰ δὲ τοῦτο ἵνα εἰσοδιάζωσι πᾶσαν εἴσοδον οἱ μοναχοὶ τῆς τοιαύτης Μονῆς ὡς κύριοι καὶ δεσπόται αὐτοῦ· ὀφείλοντες καταβάλλεσθαι εἰς τὰ μνημόσυνα τοῦ ἀνδρός μου ἐν ἑκάστῳ χρόνῳ σίτου μοδίους ἑκα-

τὸν || σφακτὰ δέκα καὶ οἴνου μέτρα ἑκατόν, εἴς τε τὸ πνευματικὸν συμπόσιον καὶ εἰς διαδόσεις τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν μου. Ἑτέρους δὲ πάλιν ἑκατὸν μοδιοὺς σίτου καὶ ἑκατὸν μέτρα οἴνου καὶ δέκα σφακτὰ θέλω ἐξοδεύεσθαι παρὰ τῶν αὐτῶν μοναχῶν καὶ εἰς τὰ μνημόσυνα || ἐμαυτῆς τῆς ἁμαρτωλῆς. Εἰ δέ γε ταῦτα πάντα ἃ διωρισάμην διαφυλάττουσιν οἱ μοναχοὶ τῆς τοιαύτης Μονῆς, ἀλλ' εἰς ἀνατροπὴν ἑνὸς καὶ μόνου χωρήσουσιν τῶν παρ' ἐμοῦ προσταχθέντων, μερικῶς ἢ καθόλου, θέλω τοὺς Ἐπιτρόπους μου, κινεῖν κατ' αὐτῶν δικα || στήριον, ὅπως καὶ τῶν μοναχῶν μὴ θελόντων, πάντα ὅσα διωρισάμην φυλάττονται καὶ τὸ βέβαιον ἔχουσιν. Ἀλλ' οὐδὲ ἐξουσίαν ὀφείλουσιν ἔχειν οἱ μοναχοὶ τῆς Μονῆς τῶν Ἰβήρων πωλεῖν, ἢ δωρεῖσθαι, ἢ ἀνταλλάττειν τὸ κτῆμα, ἀλλὰ ἀεὶ παρὰ τῇ Μονῇ θέλω εἶναι αὐτό· || ὡς διὰ τῶν ἀπὸ τούτου ἐτησίων προσόδων εἰς μνήμην ἡμῶν τῶν δωρησαμένων οὗτοι ἐρχόμενοι ὑπερεύχωνται καὶ τοῦ ἀνδρός μου καὶ ἐμοῦ τῆς ἁμαρτωλῆς. Ἔτι θέλω τεθῆναι ἐν τῷ μνήματι τοῦ αὐθεντὸς καὶ ἀνδρός μου τὴν εἰκόνα μου τὴν μεγάλην, τὸν Χριστὸν καὶ Θεόν μου, καὶ τὴν || ἑτέραν μου εἰκόνα τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον τὴν Βλαχερνίτισσαν τὴν καὶ οὖσαν μετὰ περιφερείας ἀργυρᾶς· τὸν σταυρὸν τὸν ἀργυροῦν καὶ τὰ δύο μανουάλια τὰ χιτὰ τὰ ἐξαφώτια. Ἀφίημι τῇ αὐθέντῃ καὶ μητρί μου εἰς λεγάτον καὶ μνήμης μου χάριν τὴν ἁπαλαρέαν μου || τὴν μεγάλην τὴν ἔχουσαν ἔγκαυσιν ἐν τῷ χείλει· τὸ βηλάριον τὸ ὀξὺν καὶ χρυσίου λίτραν μίαν Ρωμανάταν. Τῇ αὐταδέλφῃ μου Κυρ(ίᾳ) Μαρίᾳ τῇ Προεδρίσσῃ τὸν μανδύαν τὸν ὀξὺν τὸν ἔχοντα τὰ μαργαριτάρια· τὴν θάλασσάν μου τὴν ἀληθῆ· τὸ ζωσμάτον μου τὸ πράσινον καὶ || τὰ βραχιόνιά μου τὰ χρυσᾶ τὰ χειμειτὰ τὰ πλατέα τὴν μίαν ζιγήν. Τῇ αὐταδέλφῃ μου τῇ Προεδρίσσῃ Κὺρ Εὐδοκίᾳ τὸν μανδύαν μου τὸν χασδόν μου τὸ(ν) κόκκινον τὸν ὄντα μετὰ καταβατῶν χρυσοναρθήκην καὶ τὸ φακιόλιόν μου τὸ ἔγχρυσα γράμματα. Τῇ αὐταδέλφῃ μου || τῇ μοναχῇ Κὺρ Εἰρήνῃ τὰ μεσοσκόντελον τὸ ἄσπρον τὸ λεῖον τὸ μονὸν καὶ τὸ καυκίον τὸ διάχρυσον τὸ σκεπαστόν. Τῷ Φιλαρέτῳ τῷ αὐταδέλφῳ μου καφούρια δύο μετὰ ζωναρίων ἐγκαυτῶν ἐν τῷ μέσῳ καὶ κανεῖον διάχρυσον σκεπαστόν. Τῷ ἀνδραδέλφῳ μου τῷ || Προέδρῳ Κὺρ Σεργίῳ ἀφίημι εἰς μνημόσυνον, ἧς εἶχον πρὸς αὐτὸν ἀγάπης, διὰ χαράγματος λίτρας πεντηκοντατέτταρας. Τῷ ἀνεψιῷ μου τῷ Βασιλάκῃ τὸ σελοχάλινον τὸ ὁλόχρυσον τοῦ ἀνδρός μου. Τῷ Πρωτοβεστιαρίῳ Κὺρ Λέοντι τῷ ἐξαδέλφῳ μου, τὸ βιβλίον μου || τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τῆς Κλίμακος καὶ τὸ προάστειόν μου τὴν Σουδάγην τὸ ἐν τῷ πέ(μ)πτῳ τῆς Μακεδονίας τυγχάνον καθὼς ἐστὶ καὶ μετὰ πάσης τῆς περιοχῆς καὶ διακρατήσεως καὶ προνομίων αὐτοῦ. Τοῖς ἐν τῷ ὁσίῳ Ἄθῳ καὶ ἀδελφοῖς μου τὸ βραχιόνιόν μου τὸ κλειστὸν τὸ χρυσοῦν || τὸ ἱστοῦν λίτρας δύο, ἐξαγία δώδεκα καὶ τὸ ἱμάτιόν μου τὸ ἑξάμιτον τὸ κίτρινον. Τὸ δέ γε κατζίον μου τὸ μέγα τὸ σκε-

παστὸν καὶ ἀργυρὸν καὶ τὸ σταμνίον τὸ μέγα τὸ ἀργυρόν, τὸ χερνιβόξευτον τὸ ἀργυρόν, τὸ οἰνανθόριον τὸ μέγα τὸ Σαρακηνικὸν τὸ διώτιον τὸ διάχρυσον || τὸ σκεπαστόν, τὸ ἕτερον κανεῖον τὸ διάχρυσον καὶ τὰ δύο βλατεϊνα τυλοπροσκέφαλα τὰ καινουρέα, θέλω πραθῆναι καὶ δοθῆναι τοῖς ἐν Χῷ αὐθένταις καὶ ἀδελφοῖς μου. Ἀφίημι τῷ Βελικωνᾷ τῷ υἱῷ τοῦ ἀνδραδέλφου μου ἐπιλήρικον ὀξύν, σταυρωτόν. Τῷ δεσπότῃ καὶ αὐθέντῃ μου || τῷ μοναχῷ κὺρ Σάββᾳ, τῷ μαθητῇ τοῦ Πατριάρχου, ἀφίημι τὸ ἐγκόλπιόν μου τὸ χρυσοῦν τὸ ἔχον ἔσωθεν τίμιον καὶ ἱστοῦν ἐξάγια εἰκοσιτέσσαρα. Τῷ πνευματικῷ μου Πατρὶ τῷ μοναχῷ κὺρ Θωμᾷ τρεῖς τέταρτον. Τῷ μοναχῷ Κὺρ Θεοδώρῳ τῷ ἡγουμένῳ τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ραβουλᾶ, Βιβλίον || τὸν ἅγιον Βασίλειον, καὶ τὸ ψαλτήριόν μου τὸ μικρὸν τὸ ἀργυρότζουνον. Τῷ μοναχῷ Συμεῶνι, τῷ μαθητῇ τοῦ μακαρίτου πνευματικοῦ πατρός μου κὺρ Θεοδοσίου τὸ Βιβλίον τὸ Πανηγυρικόν, τὸ ὂν ἐνδεδυμένον μετὰ τομαρίου μαύρου καὶ τὴν Ὀκτάηχον τὴν μονοκάνονον. Τῇ Εὐλαβεστάτῃ || Μονῇ τοῦ Βατοπεδίου τὰς εἰκόνας μου, τήν τε δέησιν τὴν οὖσαν μετὰ περιφερείας ἀργυρᾶς καὶ τὴν Βάπτισιν τὴν ὑλό(γραφον) καὶ τὰ ἐπίλοιπα Βιβλία τῆς Ἐκκλησίας μου. Τῷ ἀνθρώπῳ μου τῷ Βάρδᾳ σκοντελοπίν... ἀργυροῦν λεῖον, φορβάδια δύο ἀπὸ τῶν ὄντων εἰς τὸν || βουνὸν καὶ διὰ χαράγματος λύτρας μίαν τραχέαν καινουρέαν. Τῷ ἀνθρώπῳ μου τῷ ἀπελγαριπῷ φορβάδια δύο ἀπὸ τῶν νεμομένων εἰς τὸ βουνίον· ἀγελάδιον ἕν, ζευγάριον ἓν καὶ χρυσοῦ λίτραν μίαν τραχέαν καινουρέαν. Τῷ Χαασανίῳ τῷ ἀνθρώπῳ μου πηλάριον τετραετές, φορβάδα || ἀπὸ τῶν αὐτῶν· ἀγελάδιον ἕν, βοΐδιον ἓν καὶ χρυσοῦ λίτραν μίαν τραχέαν καινουρέαν. Τῷ Ἰωσὴφ τῷ ἀνθρώπῳ μου, φορβάδιον ἓν ἀπὸ τῶν αὐτῶν, ἀγελάδιον ἕν, καὶ χρυσοῦ λίτραν μίαν τραχέαν καινουρέαν. Τῷ Πατρικίῳ μαθητῇ τῷ ἀνθρώπῳ μου σκοντελογαβαθητόν· φορβάδα ἀπὸ τῶν αὐτῶν καὶ χρυσοῦ λίτραν μίαν τραχέαν. || Τῷ μοναχῷ Ἀντωνίῳ καὶ ἱερεῖ τῷ ἀνθρώπῳ μου, νομίσματα τριάκοντα ἓξ τραχέα καί... τὴν πορφυρᾶν. Τῷ ἀνθρώπῳ μου τῷ Βασιλείῳ τῷ Εὐνούχῳ, Καφούριον ἄσπρον λεῖον, φορβάδιον ἓν καὶ χρυσοῦ λίτραν μίαν τραχέαν. Τῷ ἀνθρώπῳ μου τῷ Σαλακούσῃ, ἀγελάδιον ἓν καὶ βοΐδιον ἕν. Νικολάῳ Εὐνούχῳ || τῷ ἀνθρώπῳ μου, τὸ ἄλογον τὸ σιδηραῖον τὸν Δαιμονίτζιν, καὶ διὰ χαράγματος λίτραν μίαν τραχέαν. Οὗτοι δὲ οἱ ἄνθρωποί μου, εἴτε μετ' ἐμοῦ εὑρεθῶσιν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου μου εἴτε ἀλλαχοῦ ἐκδουλεύουσιν, ἵνα λαμβάνωσιν τὸν λεγάτον αὐτῶν. Ἔτι ἀφίημι Θεοδώρῳ τῷ ἀνθρώπῳ μου || τῷ Ἰωαννοκαμπίτῃ ζευγάριον ἓν ἀπὸ τῶν ὄντων εἰς τὸ κτῆμά μου τὴν Σουδάγαν ἀγελάδιον ἕν, πωλάριον ἕν τετραετὲς ἀπὸ τῶν εὐσωγενῶν μου ἀλόγων καὶ χρυσοῦ λίτραν μίαν τραχέαν καινουρέαν. Τῷ Τουγάνῳ, τῷ ἀπελευθέρῳ μου, τὸ πωλάριον τὸ μαῦρον, τὸ ἐπιλώρικον τὸ Ἀντιοχίτικον. || Τὸ φορεμὸν τὸ ὂν κατασωφορίου τὸ σφι-

κτούτζι(μον) τὸ φουφοῦδι τὸ ἀληθινόν. Βηλάρια δύο βαμβακηρά, τὸ ἓν πράσινον καί τὸ ἕτερον βένετον· νομίσματα ἑκατὸν τραχέα καὶ ζευγάριον ἕν. Τῷ Χαρατζᾷ τῷ ἀποδούλῳ μου, φορβάδιον ἕν, ἀγελάδιον ἕν, λίτραν μίαν τραχέαν καινουρέαν καὶ βηλάρια δύο βαμβακηρά, || ἓν πράσινον καὶ ἓν ἀληθινόν. Τῷ Τάπανῃ, τῷ ἀπελευθέρῳ μου, πωλάριον τριετές, λίτραν μίαν τραχέαν· καυκίον ἀργυροῦν ἄσπρον λεῖον καὶ βηλάρια δύο βαμβακηρὰ ἓν ἄσπρον καὶ τὸ ἕτερον βένετον. Τῷ Σολιμᾷ, τῷ ἀποδούλῳ μου, φορβάδιον ἕν καὶ νομίσματα τριάκοντα ἓξ τραχέα. Τῷ Προκοπίῳ, τῷ ἀποδούλῳ μου, βοΐδιον ἕν || καὶ νομίσματα τριάκοντα ἓξ τραχέα. Τῷ Ἰωάννῃ τῷ Στρατῇ νομίσματα εἰκοσιτέσσαρα τραχέα. Τῷ Χαστούρῃ τῷ Βαλμᾷ φορβάδιον ἓν καὶ νομίσματα τριάκοντα ἓξ τραχέα. Ἵνα δὲ ἔχωσιν οἱ αὐτοί μου ἀπόδουλοι πᾶσαν τὴν ἱματιοφορεσίαν αὐτῶν, ἅρματά τε καὶ ἔγκοιτα και πεκοίλια. — Ἔτι ἀφίημι τῷ προγεγραμμένῳ Κὺρ Θεοδώρῳ, τῷ Ἡγουμένῳ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ραβουλᾶ, διὰ χαράγματος λίτρας τρεῖς τέταρτα τρία· καὶ τῷ ἐξαδέλφῳ τῷ προδηλωθέντι Κὺρ Λεόντι τῷ Πρωτοβεστιαρίῳ τῷ Διαβατίν, τὰ φορβάδια μου πάντα τῆς Μουλικᾶς μετὰ καὶ τῶν κηλωνείων αὐτῶν· σὺν τούτοις ἀφίημι ὑπὲρ λεγάτου καὶ ψυχικῆς μου || σωτηρίας τῇ μοναχῇ Ἑλένῃ τῇ Διαξενῇ διὰ χαράγματος λίτρας τριάκοντα τέταρτα τρία. Τὸ βραχιόνιον μου τὸ χρυσοῦν τὸ κλωστὸν τὸ ὂν μετὰ κεφαλῶν χειμειτῶν. Τὸ σαγίον μου τὸ αἴγειον τὸ ὂν μετὰ ναρθηκωτῶν γραμμάτων. Τὰ ἐφάπλιά μου τὰ μεταξοστύλονα· καὶ ἀπὸ τῶν καλογερικῶν μου || ἱματιῶν, ἱμάτιον ἓν καὶ μανδύαν ἓν τῶν κρειττόνων. Τῇ μοναχῇ Χριστίνῃ, τῇ ἀποδούλῃ μου, λίτρας δύο τραχέας· βοΐδιον ἕν, ἱμάτιον καὶ μανδύαν ἀπὸ τῶν ἐμῶν τῶν καλογερικῶν. Τῇ μοναχῇ Θεοδούλῃ λίτραν μίαν τραχέαν καὶ τὸ σαγίον τὸ βένετον. Τῇ οἰκογεννεῖ ἀποδούλῃ μου τῇ Θαυμαστῇ νομίσματα τριάκοντα ἓξ τραχέα. || Τῇ μοναχῇ Μαρίᾳ τῇ Οὐγκραίνῃ, τῇ ἀποδούλῃ μου, λίτρας δύο τραχέας. Τῇ Μαγκούσῃ, τῇ ἀποδούλῃ μου, τὸ ἱμάτιον μου τὸ μοχλαμᾶ τὸ πράσινον. Τῇ μαθητρίᾳ μου τὸν χάσδον τὸν μαυροπράσινον, λίτραν μίαν τραχέαν, σαγίδιον δίμαλον ὁλοβάμματον καὶ βηλάρια δύο· ἓν μὲν χάσδιον βένετον καὶ ἕτερον βαμβακηρὸν πράσινον. || Τῇ Χριστουδάνᾳ, τῇ ἀποδούλῃ μου βηλάρια τρία· ἕν μὲν χάσδιον βένετον· βαμβακηρὰ δὲ δύο· πράσινον καὶ ἀληθὸν(ινὸν) καὶ λίτραν μίαν τραχέαν. Τῇ Μαρίᾳ, τῇ ἀποδούλῃ μου, τῇ θυγατρὶ τῆς Βαρβάρας, βηλάρια τρία, ἓν χάσδιον βένετον· βαμβακηρὰ δύο, πράσινον καὶ βένετον καὶ λίτραν μίαν τραχέαν. Τῇ Εὐφημίᾳ || τῇ ἀποδούλῃ μου βηλάρια τρία ἕν μὲν χάσδιον βένετον, βαμβακηρὸν ἄσπρον ἓν καὶ ἕτερον βαμβακηρὸν πράσινον καὶ νομίσματα τριάκοντα ἓξ τραχέα. Τῇ Ἀγάθῃ, τῇ ἀποδούλῃ μου, βηλάρια τρία, ἓν μὲν χάσδιον βένετον, ἕτερα βαμβακηρὰ δύο, ἄσπρον καὶ πράσινον καὶ νομίσματα τριάκοντα ἓξ τραχέα. Τῇ Προθυμίᾳ || ,τῇ ἀποδούλῃ μου, βηλάρια τρία, ἓν χάσδιον, ἕτερον βαμ-

βακηρὸν ἄσπρον καὶ ἕτερον πράσινον καὶ νομίσματα τριάκοντα ἕξ. Τῇ Ἐπιλεκτῇ, τῇ ἀποδούλῃ μου, βηλάρια τρία, χάσδιον βένετον, ἕτερα δύο βαβμακηρὰ ἄσπρον καὶ πράσινον καὶ νομίσματα τριάκοντα ἓξ τραχέα. Μελιτηνῇ, τῇ ἀποδούλῃ μου, βηλάρια τρία || χάσδιον βένετον, ἕτερα βαμβακηρὰ δύο ἄσπρον καὶ πράσινον καὶ νομίσματα τριάκοντα ἓξ τραχέα. Ἵνα δὲ ἔχωσιν αἱ προγεγραμμέναι ἀποδοῦλαι μου καὶ τὴν ἅπασαν ἱματιοφορεσίαν αὐτῶν σὺν ἐγκοίτην καὶ πεκούλιον. Πρὸς τούτοις καὶ τοῦτο ἀποδιορίζομαι, ἵνα ἀπὸ τῶν ἐχόντων εὑρεθῆναι γεννημάτων ἐν τοῖς ὅλοις || κτήμασί μου καὶ τῶν οἴνων, καθ' ὃν καιρὸν τὸ χρεὼν ἀποδώσω, ἀννονευθῶσι πάντες οἱ ἄνθρωποί μου ὑπὲρ ἑνὸς χρόνου, μικροί τε καὶ μεγάλοι, δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, καθὼς καὶ παρ' ἐμοῦ ἠννονεύοντο, ἐπί τε τῷ σίτῳ καὶ τῷ οἴνῳ, δοθῇ δὲ καὶ τῷ καθενὶ τούτων ὑπὲρ || ἀννόνος ὁμοίως χοῖροι δύο, καὶ σφακτὰ δύο· τὰ δὲ λοιπὰ πάντα τὰ ὑπὸ τῆς τοιαύτης ἐξόδου ἔχοντα περιττεῦσαι, ἵνα διασκορπισθῶσι τοῖς ἀδελφοῖς μου τοῖς πένησιν. Ἀλλὰ καὶ τοὺς παροίκους τῶν ὅλων κτημάτων μου κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν τῆς τελευτῆς μου, θέλω καὶ διορίζομαι πάντας || ἀβαρεῖς καὶ ἀτελεῖς διαφυλαχθῆναι καὶ ἀπὸ πάντων τῶν τελεσμάτων αὐτῶν τῶν σήμερον τελουμένων μόι παρὰ τούτων· οἰκομοδέου φημί, ζευγολογίου, δεκάτων τῶν τῶν ζώων αὐτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐτησίων τελεσμάτων αὐτῶν· θέλω γὰρ καὶ τούτους ὑπερεύχεσθαί μου τῆς ταπεινῆς. Εἰς δὲ τὴν κηδείαν τοῦ || τρισαθλίου καὶ ταλαιπώρου σώματος ἐμοῦ τῆς ἁμαρτωλῆς καὶ εἰς τὰ τριτοέννατα καὶ τεσσαρακοστά μου, θέλω ἐξοδιασθῆναι λίτρας ἑκατὸν τραχέας, ὑπεξαιρουμένων τῶν τοιούτων ἑκατὸν λιτρῶν μετὰ τὸ δοθῆναι τὰ παρ' ἐμοῦ καταλειφθέντα λεγάτα ἀνελλιπῆ ἅπαντα ἀπὸ τῆς ἐχούσης εὑρεθῆναί μοι || οὐσίας, διά τε χαράγματος χρυσίων, βλατίων, ἀσήμων, ζώων καὶ λοιπῶν κινητῶν εἰδῶν. Θαρρῶ γὰρ ἐπὶ τῷ Θεῷ μου ὅτι ἐπὶ πᾶσιν οἷς προσέταξα τὸ ἱκανὸν καὶ ἡ οὐσία μου κέκτηται. Ὅπου δὲ ὁ θάνατος καταλάβῃ με, ἐκεῖσε καὶ τὸ λείψανόν μου κηδευθῆναι ἐντέλλομαι· ἤγουν εἰ μὲν ἐν τῇ || πόλει, κακεῖ καὶ ἐνταφιασθῆναί με· εἰ δὲ ἐν τοῖς ἔξω, πάλιν ἐκεῖσε ταφῆναί με· οὐδὲ γὰρ βούλομαι τοῦ ρυπαροῦ τούτου σώματός μου μετακομιδὴν γεγονέναι· ἀλλ' ὥσπερ ἔφην, ἐν ᾧ ἂν τόπῳ ὁ θάνατος εὕρῃ με, ἐκεῖ καὶ ἐνταφιασθῆναί με. Πλὴν οὖν τὰ παρ' ἐμοῦ ἐαθέντα νομίσματα εἰς || λεγάτον διὰ τραχέα καὶ καινουρέα, χαράγματος δοθῆναι ὀφείλουσιν, ἄνευ τοῦ λεγάτου τῆς μοναχῆς Ἑλένης καὶ τοῦ λεγάτου τοῦ βασιλικοῦ Βεστιαρίου. Ταῦτα γὰρ καὶ μόνα διὰ τετάρτης ποιότητος δοθῆναι ὀφείλουσιν· Ἔτι ἀφίημι τῷ γραφεῖ τῆς παρούσης μοι Διαθήκης νομίσματα τριάκοντα ἓξ τραχέα ὑπὲρ λεγάτου καὶ μνήμης μου χάριν. || Τοῖς ἀμνημονεύτοις μου συγγενέσιν, ἀνὰ νόμισμα ἕν. Εἰς τὸν βασιλικὸν βεστιάριον, νομίσματα δώδεκα, τέταρτα τρία. Καὶ τοῖς μάρτυσι τῆς παρούσης μου φανερᾶς διατυ-

πώσεως, ἀνὰ νομίσματα τέσσαρα. —Ἐπιτρόπους δὲ καταλιμπάνω ταύτης μου τῆς φανερᾶς διατυπώσεως, τὴν περιπόθητον αὐθέντην καὶ μητέρα μου τὴν μοναχήν. || Κυρὰν Ξένην τὴν Διαβατίνα· τὸν περιπόθητόν μου ἀνδροάδελφον τὸν Μάγιστρον Κὺρ Σέργιον τὸν Πακουριανόν. Τὸν Δεσπότην μου τὸν μοναχὸν Κὺρ Σάββαν, τὸν μαθητὴν τοῦ Πατριάρχου. Τὸν Πρωτοβεστιάριον Κὺρ Λέοντα καὶ ἐξάδελφόν μου τὸν τῆς Διαβατίνας καὶ τὸν τιμιώτατον μοναχὸν Κὺρ Βασίλειον τὸν Περιβλεπτηνόν, ᾧ καὶ ἀφίημι ὑπὲρ || λεγάτου τὸ ἐγκόλπιον τὸ δίθυρον, τὸ ἔχον καὶ αὐτὸ ἔσωθεν τίμιον. Ὁρκίζω οὖν τούτους εἴς τε αὐτὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τὴν Ἄχραντον Αὐτοῦ Μητέρα καὶ Θεοτόκον καὶ εἰς τὰς ἐπουρανίους Δυνάμεις ἁπάσας, μὴ ἀμελῆσαί τινος τῶν παρ' ἐμοῦ ἐντεταλμένων, ἀλλὰ πάντα ὅσα διωρησάμην || μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ πάσης ἀληθείας παρ' αὐτῶν τελεσθῆναι· Ἐγὼ γὰρ θαρρήσασα ἐπί τε τῇ συγγενείᾳ καὶ τῇ φιλίᾳ αὐτῶν, ἐπὶ τούτῳ καὶ τὴν τῆς ψυχῆς μου πρόνοιαν καὶ πάντων τῶν κατ' ἐμὲ εἰς αὐτοὺς ἀνεπέτασα. Καὶ εἰ μὲν κατὰ τὴν ἐμὴν ἐντολὴν καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ μου ἀρέσκειαν || πάντα τὰ παρ' ἐμοῦ ἐνταλθέντα τελεσθῶσι, δώῃ ἂν αὐτοῖς ὁ Θεὸς μισθὸν ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Ἐπεὶ τῇ τοῦ Θεοῦ μου χάριτι, οὔτε δημοσιακά, οὔτε ἰδιωτικὰ χρέη εὑρεθήσονται παρ' ἐμοί, ἀλλ' ἡ ἅπασά μου οὐσία καθαρὰ καὶ ἀνεπίληπτος ἔνεστιν. Εἰ δέ γε, ὅπερ || ἀπεύχομαι, μέγα τι, ἢ καὶ μηδαμινόν, ὧν ἔγραψα οὐ γενήσεται, κατὰ τὴν ἐμὴν ἐντολήν, ἵνα ποιῶσι, τούτου ἕνεκεν οἱ Ἐπίτροποί μου λόγον πρός με ἐν τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτε γυμνοὶ καὶ τετραχηλισμένοι ἅπαντες παραστῆναι ὀφείλομεν εἰς τὸ φοβερὸν || ἐκεῖνο καὶ ἀδέκαστον δικαστήριον. Ἐπὶ τούτῳ γὰρ ἀλογαριάστους καὶ ἀνεξερευνήτους καὶ ἀλογοθετήτους καὶ ἀκαταζητήτους αὐτοὺς τοὺς Ἐπιτρόπους μου ἐντέλλομαι εἶναι, ὡς μέλλοντας διδόναι λόγους μόνῳ τῷ Θεῷ μου ἕνεκεν τῆς διοικήσεως πάντων τῶν παρ' ἐμοῦ προστα || χθέντων. Οὐκ ὀφείλει γὰρ συγγενής μου, ἢ φίλος, ἢ ξένος, εἴτις ἕτερος ὑπὸ λόγον ἔχειν αὐτούς, ἢ ποσοῖς ἐρευνᾶν καὶ λέγειν ἕνεκεν τῆς διοικήσεως τῶν ἐμῶν· ἀλλ' ὅστις ἄν, εἴτε τῇ παρούσῃ μου Διαθήκῃ εὑρεθῇ ἀντιπίπτων, εἴτε αὐτοὺς τοὺς Ἐπιτρόπους μου μέχρι καὶ ψιλοῦ ῥήματος || λυπήσειν· εἴτε ὑπὸ λογαριασμὸν ἑλκύσαι σπουδάζειν, ἵνα ἔχῃ ὁ τοιοῦτος τὰς ἀρὰς τῶν τιη' ἁγίων καὶ θεοφόρων πατέρων, κατατάσσηται δὲ καὶ μετὰ τῶν εἰπόντων «ἆρον ἆρον σταύρωσον» τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Εἰ δέ γε καὶ λεγατάριός ἐστιν, ἐκπίπτειν ἀπὸ τοῦ λεγάτου αὐτοῦ. Πλὴν οὖν || τούς τε ἀποδούλους μου ἅπαντας καὶ τὰς ἀποδούλας μου ὧν καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἐποίησα πρὸ πολλοῦ καιροῦ. Θεοῦ μου χάριτι μόνην τὴν δούλην αὐτῶν παρὰ κρατήσασα ἐφ' ὅρῳ τῆς ζωῆς μου θέλω καὶ βούλομαι ἅπαντας τῇ ὥρᾳ τῆς τελευτῆς μου, ἐλευθέρους ἅπαντας εἶναι καὶ πάσας, || πολίτας Ρωμαίους, μὴ κωλυομένου τινὸς ἐξ αὐτῶν ἢ παρά τινος τῶν συγγενῶν μου, ἢ

τῶν Ἐπιτρόπων μου εἰς τὸ διάγειν καὶ ἐξυπηρετεῖν ὅπου καὶ βούλονται. Ταῦτα δὲ πάντα προστάξασα γεγονέναι καὶ δι' ἐφέσεως ἔχουσα σύντομον καὶ τὸ τέλος ἀπειληφέναι, ὁρκίζω τοὺς Ἐπιτρόπους μου || εἰς αὐτὸν τὸν Θεόν μου, ὅπως πάντα ὅσα ἐνετειλάμην, ἤγουν τάς τε διαδόσεις τῶν λεγάτων μου, τὰ ψυχικά μου, τοὺς ἀννόνας τῶν ἀπουδούλων, καὶ τἆλλα πάντα δι' ὅλων τῶν τεσσαρακοστῶν μου καὶ τελειώσασθαι ποιήσωσι. — Περὶ δὲ τῆς προνοίας τῆς ψυχῆς μου, ὡς ἔχουσιν ἀγωνίσασθαι || ἵνα καὶ τὸν μισθὸν ἀπὸ Θεοῦ λήψωνται. Τούτων δὲ πάντων τῶν παρ' ἐμοῦ διορισθέντων, ἐξερχομένων καὶ ἀποπληρουμένων, τὰ ἔχοντα περιττεῦσαι ἐκ τῆς ἁπάσης μου περιουσίας καὶ ὑποστάσεως κινητῆς, ἀκινήτου καὶ αὐτοκινήτου, διανεμηθῆναι θέλω παρὰ τῶν Ἐπιτρόπων μου τῶν ἐν Χῷ ἀδελφῶν μου τοῦ ***Πετροσυλίτρου*** ἕνεκα καὶ ἀφέσεως τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν. Ἀπὸ δὲ τοῦ προγεγραμμένου δοθῆναι λεγάτου τῇ αὐταδέλφῃ μου τῇ Προεδρίσσῃ Κυρᾷ Μαρίᾳ μόνον ὁ ὀξὺς μανδύας ὁ ὢν μετὰ μαργαριταρίων ὀφείλει δοθῆναι αὐτῇ, ὡς τῶν λοιπῶν ἐξ ἐπιζωῆς μου δοθέντων αὐτῇ δι' οἰκείων || χειρῶν μου. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν δύο βλατεΐνων τυλοπροσκεφάλων τῶν προσταχθέντων παρ' ἐμοῦ διαπραθῆναι δοθῆναι τῷ ἐν Χῷ ἀδελφῷ μου, τὸ ἓν ἔφθην ἐξοδιάσαι.— Ἐγράφη τὸ παρὸν ἴσον διὰ ***Ἰωάννου (;) τοῦ Φορίτου,*** μηνὶ Νοεμβρίῳ δ', ἰνδ. ζ' ἔτος στ χ ξ κατὰ παρου || σίαν τῶν ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ὑπογραψάντων μαρτύρων, ἤγουν ***Γεωργίου πρεσβυτέρου*** τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ τοῦ Κάραβιδᾶ, ***Βασιλείου πρεσβυτέρου*** τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ἐλεούσης, τοῦ Βοΐλα τῇ θέσει Εὐνούχου, ***Κωνσταντίνου πρεσβυτέρου*** τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Εὐκτηρίου τοῦ Βουνίνου τῇ θέσει Εὐνούχου, ***Νικήτα πρεσβυτέρου*** τοῦ ἁγίου Νικολάου τῆς Βίγλας τοῦ τῆς Κουβουκλεισινῆς, ***Κωνσταντίνου πρεσβυτέρου*** τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος τῶν Σοφίων τοῦ Λουπαδιώτου, ***Ἰωάννου βασιλικοῦ κληρικοῦ*** καὶ Νοταρίου τοῦ Σωφιώτου καὶ ***Κωνσταντίνου Κριτοῦ*** καὶ Ταβουλαρίου τοῦ Φορίτου.

† ***Νικήτας Κοιαίστωρ ὁ Ξιφιλῖνος*** τὸ παρὸν ἀντίγραφον τῆς φανερᾶς Διαθήκης Μαρίας μοναχῆς τῆς τοῦ Βασιλακίου, ἀπ' αὐτῆς τῆς πρωτοτύπου ἀνοιγομένης παρεκβαλὼν καὶ δι' ὅλου τοῦ ὕφους εὑρὼν ἀπαράλλακτον ὑπέγραψα εἰς βεβαίωσιν καὶ ἐσφράγισα.

ΙΩΑΚΕΙΜ ΙΒΗΡΙΤΗΣ

Σημ.—Περγ. 0,90×0,62. Σειραὶ ἐν ὅλῳ 71+2 τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Κοιαίστορος. —Κάτωθεν τοῦ Ἐγγράφου ἐξαρτᾶται βούλλα μολυβδίνη φέρουσα τὰ ἑξῆς : «***χρήζεις || μαθεῖν || γνώριζε || Κοιαίστο || ρα με || Κριτὴν Νικήταν || τὸν Ξιφι || λῖνον γε || νος***».

Σημ.—Εἰς ἰβηρικὸν ἔντυπον Τυπικὸν ἀναφέρεται ὅτι ὡρίσθη ἵνα τελῆται μνημόσυνον τῇ 30ῇ Ἀπριλίου καὶ τῇ 1ῃ Νοεμβρίου ὑπὲρ τῆς Μαρίας μοναχῆς τοῦ Βασιλακίου καὶ τοῦ συζύγου αὐτῆς Σίββα μοναχοῦ (Συμβατίου), οἵτινες ἐδώρησαν εἰς τὴν Μονὴν τὸ Ραδολεῖβος καὶ ἀφιέρωσαν πολλοὺς θησαυροὺς καὶ πολλὰ ἱερὰ ἄμφια.

Η ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΥ ΜΟΛΟΥ

Κτίσμα τοῦ ια′ αἰῶνος ἡ μονὴ αὕτη τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τιμηθεῖσα ἀργότερον—ἄγνωστον ὅμως πότε—καὶ διὰ σταυροπηγιακῆς ἀξίας, ἀνεδείχθη κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας τοῦ ιζ′ αἰῶνος εἰς μοναστικὸν σκήνωμα ἐπίζηλον, ἔχον ἰδίαν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν καὶ ἀριθμοῦν δεκάδα μοναχῶν. Τὰς πληροφορίας ταύτας παρέχει ἡμῖν ὁ τοῦρκος ἱστοριογράφος Ρασχίδ (1), ἀναφέρων μοναχόν τινα Κυριακόν, ὅστις ἀνῳκοδόμησε τὸ ἕτερον ἐκ τῶν δύο ἡσυχαστηρίων — τῶν εὑρισκομένων ὄπισθεν τοῦ φρουρίου Ρούμελη-Καβὰκ ἐν τῷ ὑπὸ τὸ ὄνομα ***Μαῦρος Μόλος*** [Καρὰ Τὰς] γνωστῷ τόπῳ—«ἐπαυξήσας αὐτὸ καὶ δι' ἑνὸς πύργου πρὸς ἐναπόθεσιν ἀγωγίμων καὶ ἑτέρων πραγμάτων· κατόπιν ἔκτισεν, ἀδείᾳ τοῦ ἐφόρου τῶν ἱερῶν κτιρίων, καὶ δύο ἀλλεπάλληλα διαιτήματα [δαΐρὲ] μετὰ ***πολλῶν κελλίων, μυλώνων, ἰχθυοσκοπείων, ἀποθηκῶν, ἀμπελώνων, κήπων*** καὶ ***περιβόλων***... προσεπεργασάμενος καὶ ***ἄλλους ἀγρούς***... Εἶχε δὲ συντροφεύσῃ μετ' ἄλλων ***δέκα μοναχῶν,*** οἷς ἀποθανὼν ἐκληροδότησε τὰ πάντα ἐπικυρωθείσης αὐτοῖς τῆς ἐπινομῆς τῷ 1675». Σχετικὰς πληροφορίας δυνάμεθα νὰ ἀρυσθῶμεν καὶ ἔκ τινος γράμματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Διονυσίου Δ′ [1671 - 73 τὸ α′], ὅστις μίαν τοιαύτην εὐχάριστον κατάστασιν τῆς μονῆς ἔχων ὑπ' ὄψει ἠθέλησε νὰ λάβῃ τὴν πρέπουσαν ἐκκλησιαστικὴν μέριμναν καταρτίσας πρὸς τοῦτο ἑπταμελῆ ἐκ προκρίτων ὁμογενῶν ἐπιτροπὴν διὰ τὴν τακτικὴν ἐπιστασίαν καὶ ἐπιμελῆ διοίκησιν τῶν ***κινητῶν καὶ ἀκινήτων κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων*** τῆς μονῆς ὑποχρεώσας ἅμα τὸν ἡγούμενον καὶ τοὺς ***μοναχοὺς*** ὅπως διευκολύνωσι διὰ τῆς συνεργασίας αὐτῶν τὸ ἔργον τῆς ἐπιτροπῆς. Τὸ Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν τοῦτο Γράμμα, ἀπολυθὲν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1672 (2), καταχωροῦμεν ἐνταῦθα ὡς ἐνδιαφέρον τὴν ἐν λόγῳ μονήν, τῆς ὁποίας ἡ ζωὴ παρετάθη μέχρι τοῦ 1713,

(1) ***Σκαρλάτου Βυζαντίου***, ἡ Κωνσταντινούπολις. Τόμ. Β′, Ἀθῆναι. 1862. σ. 176.—***Μητρ. Ἡλιουπόλεως Γενναδίου*** ἐν Μεγ. Ἑλλ. Ἐγκυκλοπαιδείᾳ τόμ. ΙΣΤ′, σελ. 795, ἐν τῇ λέξει : ***Μαῦρος Μῶλος***. —Σχετικὰς πληροφορίας ἰδίως περὶ ὑπάρξεως ἐν τῇ μονῇ 35 μοναχῶν κατὰ τὰς πρώτας δεκαετίας τοῦ ιζ′ αἰῶνος παρέχει καὶ ὁ T. Smith (1669)—ὅρα ***Ξενοφ. Σιδερίδου*** παρατηρήσεις κτλ. ἐν περιοδ. Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου τόμ. ΚΗ′ σελ. 144.

(2) Νομικὴ Συναγωγὴ φ. 221α.— Κωδ. Κυπρίου ἐν τῷ Π. Ἀρχειοφ. σελ. 602 — 603.— Ὅρα καὶ «Ἐκκλησ. Ἀλήθειαν» Κ′ (1900) σελ. 196. – Τὸ δημοσιευόμενον γγραφον εἶνε εἰλημμένον ἐκ τῆς ***Νομ. Συναγωγῆς***. Αἱ ἐπιφερόμεναι σημειώσεις ὑπ' ἀριθμ. 3—7 γίνονται ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐν τῷ Κώδικι Κυπρίου κείμενον, παρουσιάζον διαφοράς τινας.

ὅτε αὐτὴ μὲν κατόπιν ἀνωτέρας ἐντολῆς κατεδαφίσθη, ἡ δὲ ἀρχαία αὐτῆς εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, τῆς ἐπιλεγομένης «***Μαυρομολιτίσσης***», μετεκομίσθη εἰς τὴν ἐν Μ. Ρεύματι ἱερὰν ἐκκλησίαν τῶν Ταξιαρχῶν, ἐν ᾗ καὶ φυλάσσεται μέχρι σήμερον.

***

† ***ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης*** (3).

Ἡ τῶν προϊσταμένων μετὰ Θεὸν περὶ τὰ πράγματα πρόνοια καὶ ἐπίσκεψις ἀναγκαία πάντως ἐστίν, ὡς συνεκτική τε τῶν ὄντων ἀγαθῶν καὶ ποριστικὴ τῶν μὴ προσόντων· τὰ γὰρ ἀνεπιμέλητα, πολλαχῶς ἐγκινδύνεται (4). Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ τὸ κατὰ τὸν ***Μαῦρον Μόλον*** κείμενον πατριαρχικὸν καὶ σταυροπηγιακὸν μοναστήριον ἐπ' ὀνόματι (5) τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, προμηθείας δεῖταί τινος ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἥτις οὐκ ἄλλως ἢ ἐμμέσως χορηγηθῆναι δεῖ παρ' ἡμῶν δι' ἐπισκέψεως ἐπιτρόπων χρησιμευόντων περὶ τὴν ἐπιστασίαν αὐτοῦ, τούτου χάριν ἐκλεξάμενοι χριστιανοὺς εὐλαβεῖς δυναμένους ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἀδόλῳ τρόπῳ φροντίζειν ὑπὲρ αὐτοῦ, τόν τε κὺρ Κωνσταντῆ ρεῖς καὶ κὺρ Νικόλα ρεῖς καὶ κὺρ Γεωργάκη ρεῖς καὶ κὺρ Ἐλευθέριον ρεῖς καὶ Χατζὴ κὺρ Ἰωάννη καὶ κὺρ Γεώργιον Ντέτη καὶ Χατζῆ κὺρ Ἀγᾶλον (6) κατεστήσαμεν αὐτοὺς ἐπιτρόπους καὶ ἐφόρους καὶ ἐπιστάτας καὶ ἐπιτηρητὰς τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου ἐπὶ τῷ φροντίζειν τῆς συστάσεως αὐτοῦ δι' ἐπισκέψεως καὶ ἐπιμελείας καὶ προμηθείας αὐτῶν, καὶ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς ἵνα οἱ διαληφθέντες ἐπίτροποι ἔχωσιν ἄδειαν παρ' ἡμῶν ἐπισκέπτεσθαι προθύμως καὶ ἐπιμελῶς τὸ αὐτὸ μοναστήριον καὶ ἐπιστατεῖν καὶ διοικεῖν αὐτὸ καὶ τὰ κατ' αὐτοῦ (7) πάντα κτήματα καὶ ἀφιερώματα, κινητὰ καὶ ἀκίνητα, καὶ διερευνᾶν τὰς προσόδους καὶ ἐξόδους αὐτοῦ, πρὸς τὸ μὴ διαφθείρεσθαι ἢ ἐλαττοῦσθαι καὶ φυλάττειν αὐτό, ὡς ἔνεστι, παντὸς ἐναντίου συμπτώματος καὶ κατὰ πάντα τρόπον ὑπεραγωνίζεσθαι τῆς αὐξήσεως καὶ βελτιώσεως αὐτοῦ· τὰς δὲ κεφαλαιώδεις ὑποθέσεις αὐτοῦ, ὡς τὸ καθισιᾶν καὶ μεθιστᾶν ἡγούμενον καὶ τὰ τοιαῦτα, πρὸς τὸν κατὰ καιροὺς ἀναγγέλλειν πατριάρχην, ἐπὶ τῷ διεξάγεσθαι κανονικῶς διὰ τῆς πατριαρχικῆς εἰδήσεως καὶ ἐξουσίας, ὀφειλόντων τῶν ἐν αὐτῷ συνασκουμένων πατέρων μετὰ τοῦ καθηγουμένου αὐτῶν γινώσκειν αὐτοὺς ἐπιτρόπους καὶ ἐφόρους τοῦ μοναστηρίου αὐτῶν καὶ τιμᾶν καὶ ἀγαπᾶν αὐτοὺς καὶ δέχεσθαι τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῶν εἰρηνικῶς καὶ εὐαρέστως, μηδενὸς ἐναντιουμένου ἢ ἀντιπράττοντος, ἐν βάρει ἀργίας καὶ ἀφορισμοῦ. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα καὶ ἐνεχειρίσθη αὐτοῖς.

͵αχοβ', ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἰνδ. ια'.

† Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

(3) Ἡ πατριαρχικὴ ἐπιγραφὴ «***Διονύσιος*** κλπ.» λείπει.

(4) Ἐγκινδυνεύεται.

(5) φράσις «ἐπ' ὀνόματι» δὲν ὑπάρχει.

(6) ἀντὶ τῆς ἀναγραφῆς τῶν ὀνομάτων σημειοῖ: «τόν τε κὺρ δεῖνα καὶ δεῖνα καὶ δεῖνα».

(7) τὰ κατ' αὐτό.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Συμφώνως πρὸς τὸ παραχωρηθὲν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀμερικῆς Σύνταγμα ἔδει νὰ καταρτισθῶσιν εἰδικοὶ Κανονισμοί, ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ἀπετελεῖτο ὁ ὀργανικὸς χάρτης τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Τῆς σχετικῆς ἐργασίας ἐπελήφθη ἤδη ὁ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἐκεῖσε ἀφίξεως αὐτοῦ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐπιδοθεὶς εἰς τὸ ποιμαντορικὸν αὐτοῦ ἔργον Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς κ. Ἀθηναγόρας, ὅστις καὶ ἀνήγγειλε τοῦτο τηλεγραφικῶς τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς ἑξῆς:

«Ν. Ὑόρκη, 11 Ἰουνίου 1931.

Παναγιώτατον Πατριάρχην κ. Φώτιον.

Κωνσταντινούπολιν.

Ἐπιτροπαὶ ἀρξάμεναι σήμερον καταρτισμοῦ εἰδικῶν Κανονισμῶν ἐξαιτοῦνται εὐλαβῶς εὐλογίας Μεγάλης Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἀμερικῆς Ἀθηναγόρας».

Ἡ Ἐκκλησία μετὰ χαρᾶς καὶ ἐλπίδων παρακολουθοῦσα τὸ ἀνακαινιστικὸν ἔργον τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου, ἐπηυλόγησε τὰς ἐνζήλους αὐτοῦ προσπαθείας διὰ τοῦ ἀκολούθου τηλεγραφήματος:

Φανάριον, 13 Ἰουνίου 1931.

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηναγόραν.

Ν. Ὑόρκην.

Κύριος κατευοδώσαι ἔργον Ἐπιτροπῶν. Εὐλογία Μητρὸς Ἐκκλησίας μετὰ πάντων.

Πατριάρχης Φώτιος.

Ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ὀργανώσεως τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐμερίμνησεν ἡ Α. Σεβασμιότης, συγκαλέσασα Διδασκαλικὸν Συνέδριον, ἐφ' ὃ καὶ ἐξῃτήσατο τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἀκολούθως:

Οὐασιγκτών, 16 Ἰουνίου 1931.

Παναγιώτατον Πατριάρχην κ. Φώτιον.

Κωνσταντινούπολιν.

Τὸ Συνέδριον τῶν διδασκάλων Ἀμερικῆς ἀρχόμενον σήμερον ἐργασιῶν αὐτοῦ, ὑποβάλλει Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι ταπεινὰ αὐτοῦ σέβη καὶ ἀφοσίωσιν, ἐξαιτούμενον εὐλαβῶς Ὑμετέρας εὐλογίας πρὸς ἐπίτευξιν σκοποῦ.

Ἀμερικῆς Ἀθηναγόρας.

Εἰς ἀπάντησιν διεβιβάσθη τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα :

Φανάριον, 20 Ἰουν, 1931.

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηναγόραν

Νέαν Ὑόρκην.

Ἐπευλογοῦντες ἔναρξιν Διδασκαλικοῦ Συνεδρίου εὐχόμεθα πλήρη εὐόδωσιν σκοποῦ.

Πατριάρχης Φώτιος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Διὰ σχετικῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν γραμμάτων ὅ τε Μακαριώτατος Πατριάρχης Βελιγραδίου καὶ οἱ Μακαριώτατοι Ἀρχιεπίσκοποι Κύπρου καὶ Ἀθηνῶν ἀνεκοίνωσαν ὅτι ὡς νόμιμον καὶ κανονικὸν Πατριάρχην Ἀντιοχείας ἀναγνωρίζουσι τὸν Μακαριώτατον ἀπὸ Τριπόλεως Ἀλέξανδρον.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΜΕΤΟΧΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐν καιρῷ εἶχεν ἐγκριθῇ Συνοδικῶς αἴτησις τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐκκλησιαστικοῦ Ακαδημαϊκοῦ Συνδέσμου περὶ μετοχιοποιήσεως τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυομένης ὀρθοδόξου Κατηχητικῆς Σχολῆς ἐν Ἀθήναις ὑπὲρ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἀνετέθη ἤδη εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Τραπεζοῦντός κ. Χρύσανθον, Πατριαρχικὸν Ἀντιπρόσωπον ἐν Ἀθήναις, ὅπως ὑπογράψῃ τὰ δωρητήρια συμβόλαια καὶ πήξῃ τὸν ἐντεῦθεν ἀποστελλόμενον κατὰ τὰ περὶ σταυροπηγίων νενομισμένα σταυρόν, κατὰ τὸν ἐπὶ τῇ θεμελιώσει ἁγιασμόν.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

Ἐκυρώθησαν συνοδικῶς αἱ ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἡγουμενοσυμβουλίου ληφθεῖσαι καὶ ὑποβληθεῖσαι τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀποφάσεις περὶ ἐπανόδου εἰς τὴν Μονὴν τοῦ ἱερομ. Χαρίτωνος Κορωναίου, καὶ τῆς ἀναθέσεως τῆς ἐπιστασίας τῶν ἐν Κρήτῃ Μετοχίων εἰς ἕνα ἐκ τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

Προσελθὼν παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ὁ Διευθυντὴς τοῦ Διεθνοῦς Συνδέσμου διὰ τὸν καθορισμὸν κοινοῦ δι' ἅπαντα τὰ Ἔθνη Ἡμερολογίου κ. Μωϋσῆς Β. Κότσουορθ, ἐν συνοδείᾳ τοῦ ἑλληνομαθοῦς Σέρβου κ. Ὀγνένοβιτς, ὑπέβαλεν Αὐτῇ σημείωμα διατυποῦν τρόπους Ἡμερολογίου πρὸς μελέτην ὑπὸ τῆς ὀργανουμένης τῇ 26 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. ἐν Γενεύῃ παρὰ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν Διεθνοῦς Συνδιασκέψεως ἐπὶ καθορισμῷ ἑνιαίου διεθνοῦς Ἡμερολογίου, δυναμένου ἵνα συμβιβάσῃ τὰς μεταξὺ Ὀρθοδόξων καὶ Δυτικῶν ὑφισταμένας ἡμερολογιακὰς διαφοράς. Τὸ ἐν λόγῳ σημείωμα ἀναγνωσθὲν ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 26 Μαΐου ἐ. ἔ. παρεπέμφθη πρὸς μελέτην καὶ γνωμοδότησιν εἰς τὴν ἁρμοδίαν Ἐπιτροπήν.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς Πατριαρχικῆς Πινακοθήκης εἰσηγήσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐνεκρίθη συνοδικῶς ὅπως ζητηθῶσιν ἀντίγραφα τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Ἁγίῳ Ὄρει, Σινᾷ, Μιτυλήνῃ καὶ Κερκύρᾳ ὑπαρχουσῶν εἰκόνων ἀοιδίμων Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Βιβλιοθήκης καὶ Περιοδικοῦ Ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Ἡλιουπόλεως κ. Γενναδίου, Χριστουπόλεως κ. Μελετίου, Λαοδικείας κ. Δωροθέου καὶ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου κ. Αἰμιλιανοῦ, ἀνετέθη ἡ φροντὶς τῆς ἐκδόσεως ἐτησίου Ἡμερολογίου.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΚΙΟΝ

Διὰ γράμματος αὐτῆς ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Κοινότητος Τόπ-Καποῦ ἀνεκοίνωσεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὅτι ἀποστέλλει ἱστορικόν τι Ἱ. Εὐαγγέλιον, κτῆμα τοῦ οἰκείου ἱεροῦ Ναοῦ, πρὸς κατάθεσιν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Σκευοφυλακίῳ. Ἡ Ἐκκλησία ἐπαινέσασα τὴν φιλότιμον Ἐπιτροπὴν διὰ τὴν εὐσεβόφρονα αὐτῆς προσφορὰν διὰ καταλλήλου γράμματος ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ὑπὸ τῆς ἐν Εὐρώπῃ Ἐπιτροπῆς τῆς Χ. Ἑν. τῶν Νέων, συμμεριζομένης τὴν ἑνωτικὴν κίνησιν τῶν γνωστῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ μεγάλων θρησκευτικῶν Σωματείων, ἀνετέθη εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἡλιουπόλεως κ. Γεννάδιον ἡ μελέτη τῶν δογματικῶν προβλημάτων διὰ τὴν ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐξ ἀπόψεως ὀρθοδόξου διὰ τὸν παρασκευαζόμενον ὑπὸ τῶν Σωματείου τούτου εἰδικὸν Τόμον.

ΕΟΡΤΑΙ

Τὸν ἑορτάσαντα Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Λαοδικείας κ. Δωρόθεον ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέφθη κατ' οἶκον.

— Τὸν ἑορτάσαντα Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Θεοδωρουπόλεως κ. Λεόντιον ἐν Ἑλλάδι εὑρισκόμενον, ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη διὰ Γράμματος.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΡΟΔΟΠΟΛΕΩΣ

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, μετὰ λύπης πληροφορηθεῖσα ὅτι ἀσθενεῖ ἀπό τινος ὁ ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ροδοπόλεως κ. Κύριλλος, διηρώτησε διὰ τοῦ Ἀρχιγραμματέως αὐτῆς Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Μιλήτου κ. Αἰμιλιανοῦ, μεταβάντος εἰς Χάλκην περὶ τῆς ὑγείας αὐτοῦ καὶ διεβίβασε πρὸς τὸν ἀσθενοῦντα τὰς ἀδελφικὰς αὐτῆς προσρήσεις καὶ εὐχάς.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἐπανέκαμψεν ἐξ Ἑλλάδος, ἔνθα εἶχε μεταβῆ δι' ἰδίας ὑποθέσεις, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θεοδωρουπόλεως κ. Λεόντιος.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΙΑ

Ὁ Τοποτηρητὴς τῆς Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μύρων κ. Πολύκαρπος περιελθὼν κατὰ τὸν διαρρεύσαντα μῆνα Ἰούνιον ἅπαντας τοὺς ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐπεθεώρησε τὰ κατ' αὐτούς. Ἀνάλογον περὶ ἑκάστου τούτων ἐποιήσατο τῇ Α. Θ. Παναγιότητι εἰσήγησιν καὶ σχετικὴν ἀνακοίνωσιν τῇ Π. Κ. Ἐ. Ἐπιτροπῇ.

—Ὁ ἐκ τῶν ἐφετεινῶν τελειοφοίτων τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς διάκονος Εὐσέβιος Βοσκόπουλος διωρίσθη διάκονος καὶ Ἱεροκήρυξ ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου Πέραν.

— Εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποβιώσαντος ἱερατικῶς Προϊσταμένου τοῦ ἐν Γαλατᾷ Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων Ἀρχιμανδρίτου Ἱεροθέου διωρίσθη ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἀθανάσιος.

—Ὁ τέως ἱερατικῶς προϊστάμενος τοῦ Ἁγιάσματος Βεφᾶ Πρεσβύτερος Ἀνδρέας τυχὼν κανονικοῦ ἀπολυτηρίου παρὰ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως προσελήφθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκηδόνος ἱερατικῶς Προϊστάμενος τοῦ ἐν Καδήκιοϊ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΥΑΡΕΣΚΕΙΑ

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς τελευταίας δημοσιευθείσης μελέτης περὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου τοῦ γηραιοῦ Μητροπολίτου Ἡρακλείας κ. Φιλαρέτου, σοφοῦ συγγραφέως τόσων ἀξιολόγων ἔργων ἐξεφράσθησαν διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος τὰ συγχαρητήρια καὶ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας τῇ Α. Σεβασμιότητι, παρὰ τὸ βαθὺ αὐτῆς γῆρας ἐξακολουθήσῃ, νὰ πλουτίζῃ διὰ τῆς συγγραφικῆς αὐτοῦ ἐργασίας τὴν παρ' ἡμῖν θεολογικὴν ἐπιστήμην.

—Ληφθέντος ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ Ἀρχιτέκτων κ. Μάρκος Λάγγας προθύμως καὶ ἀφιλοκερδῶς παρέσχε τὴν συμβολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Νεκροταφείου Ἐγρῆ-Καποῦ ἐν τῷ ἐξωραϊστικῷ αὐτῆς ἔργῳ, ἐξεφράσθη αὐτῷ διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας.

ΑΡΜΕΝΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Τῇ 8ῃ λήξαντος μηνὸς Ἰουνίου ἀπεβίωσεν ὑπερογδοηκοντούτης ὁ Ἀρμενοκαθολικὸς Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Σεβασμιώτατος Ἰωσὴφ Ροχοσσιάν. Κατὰ τὴν κηδείαν, γενομένην τῇ 12 τοῦ μηνός, ἐν τῷ κατὰ τὴν συνοικίαν Σακίζαγατς Καθεδρικῷ ναῷ τῆς Παναγίας, ἐγκαίρως δὲ προαγγελθεῖσαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, παρέστη ἐξ ὀνόματος καὶ κατ' ἐντολὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μιλήτου κ. Αἰμιλιανός, διαβιβάσας τὰ συλλυπητήρια τῆς Ἐκκλησίας.

Προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τῇ 14 τοῦ μηνὸς ὁ πρωθιερεὺς Ἰωάννης Τουμαγιάν, Οἰκονόμος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐξέφρασεν εὐχαριστίας ἀπὸ μέρους τοῦ εἰς διαδοχὴν διορισθέντος Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Βαχὰν Κτσουριάν.

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης ὁ Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος κ. Σ. Πολυχρονιάδης μετὰ τῆς Κυρίας Πολυχρονιάδου.

— Ὁ Ἐπιτετραμμένος τῆς Γιουγοσλαυΐας κ. Milan M. Youvanovitch μετὰ τοῦ εἰδικοῦ Συμβούλου τῆς Γιουγοσλαυϊκῆς Πρεσβείας κ. Βλαδιμήρου Στσερμπίνα.

— Ὁ κ. Cedomil Mitrovich, Διευθυντὴς τοῦ Πρωθυπουργικοῦ Γραφείου ἐν Γιουγοσλαυΐᾳ.

— Ὁ Dr Joost A. Van Hamel, Γραμματεὺς τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

— Ὁ Καθηγητὴς τοῦ Τουρκικοῦ Πανεπιστημίου κ. Φαζὶλ Ναζμῆ Ρουκουνάκης.

— Ὁ κ. Bernard Keenan, Καθηγητὴς τῆς νεωτέρας Φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Νέας Ὑόρκης.

— Ὁ Dr Georg Hofmann Καθηγητὴς τοῦ ἐν Ρώμῃ Ἀνατολικοῦ Ἰνστιτούτου.

— Ὁ Αἰδέσιμος A. M. Loughlin, Ἀμερικανὸς Καθολικὸς ἱερεὺς ἐν Ἱερουσαλήμ.

ΑΝΤΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

Τὴν Κυριακήν, 28 παρόντος μηνός, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν συνοδείᾳ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λαοδικείας κ. Δωροθέου ἀντεπεσκέφθη ἐν Νεοχωρίῳ τὸν Ἐξοχώτατον Πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος κ. Σ. Πολυχρονιάδην.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

† Μητροπολίτου Παραμυθίας καὶ Πάργας Ἀθηναγόρου.

Ἀπὸ τοῦ 1927 ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Παραμυθίας καὶ Πάργας κ. Ἀθηναγόρας δημοσιεύει εἰς τὴν Ἐπετηρίδα τῆς ἐν Ἀθήναις Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν ἐν σειραῖς κατ' ἔτος ἀξιόλογον Μελέτην περὶ τοῦ ***Θεσμοῦ τῶν Συγκέλλων ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ.*** Εἶναι γνωστὴ ἡ μετ' ἐξαιρετικῆς ἐπιδόσεως ἐμβάθυνσις τῆς Α. Σεβασμιότητος εἰς παρομοίας μελέτας.

Εἰς τὴν ὡς ἄνω Μελέτην, ἧς ἐγένοντο ὡραῖαι ἀνατυπώσεις εἰς ἰδιαίτερα Τεύχη, ἡ Α. Σεβασμιότης ἀνευρίσκει τὴν καταγωγήν, τὴν θέσιν, τὴν σημασίαν, τὰς ὑποχρεώσεις, τὴν δικαιοδοσίαν καὶ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ μεγάλου τούτου Θεσμοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τὸν ὁποῖον προσέλαβε καὶ ἡ Βασιλικὴ Αὐλὴ τοῦ Βυζαντίου. Ἐν πολλοῖς ἄλλοις ἡ Α. Σεβασμιότης ἀναφέρει ἀπεικόνισιν τοῦ Θεσμοῦ τῶν Συγκέλλων φιλοτεχνηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Goar. «Οἱ Πατριάρχαι, λέγει, διὰ τοῦ τίτλου τούτου ἐτίμων ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἀπεδέχοντο εἰς συγκατοικίαν, ὡς σύντροφον τῆς ἰδιωτικῆς των

ζωῆς, κοινωνὸν τῶν σκέψεών των, σύμβουλον τῶν ἔργων των, διευθυντὴν τῆς ψυχῆς των, πατέρα εἰς τὰς ἐξομολογήσεις των καὶ τῶν αὐτῶν ἐφεστίων σύντροφον καὶ συγκελλιώτην».

Ὑφαίνουσα τὴν Ἱστορίαν τοῦ λαμπροῦ τούτου Θεσμοῦ ἡ Α. Σεβασμιότης συζητεῖ τὰς διαφόρους γνώμας τῶν γραψάντων περὶ αὐτοῦ, ἀναφέρει τοὺς ὀνομαστοτέρους ἐκ τῶν Συγκέλλων καὶ Πρωτοσυγκέλλων, ἀναδιφᾷ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἐν λόγῳ Θεσμοῦ μὲ ἀγάπην καὶ ἐνδιαφέρον ἀδιάπτωτον, καὶ ζωγραφίζει τὸν ἀληθῆ χαρακτηρισμὸν τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου, ὡς τοῦ ἀνωτέρου βαθμούχου τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, ὡς ἀρχηγοῦ καὶ προϊσταμένου τοῦ Κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὡς δικαστοῦ καὶ ὡς ἐπιφορτιζομένου πολλάκις μὲ διαφόρους σπουδαίας ἀποστολάς.